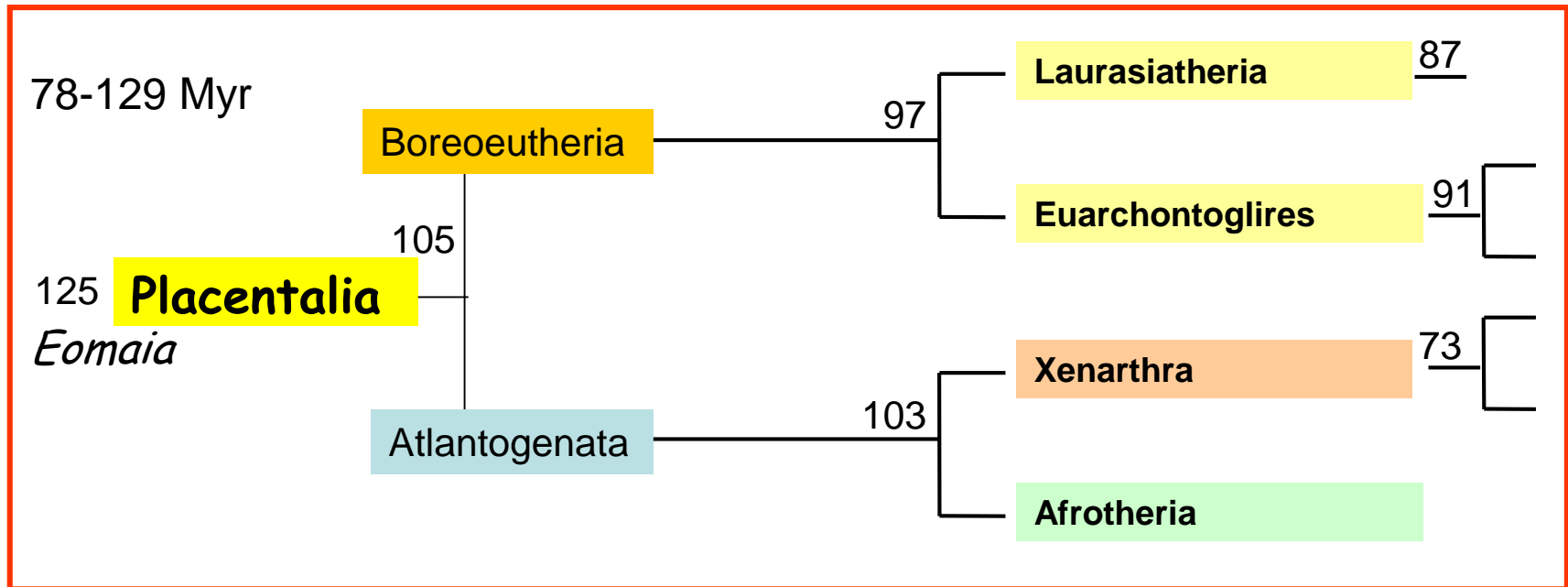

System savců (Mammalia)

VII. Eutheria, Placentalia: Laurasiatheria

Laurasiatheria

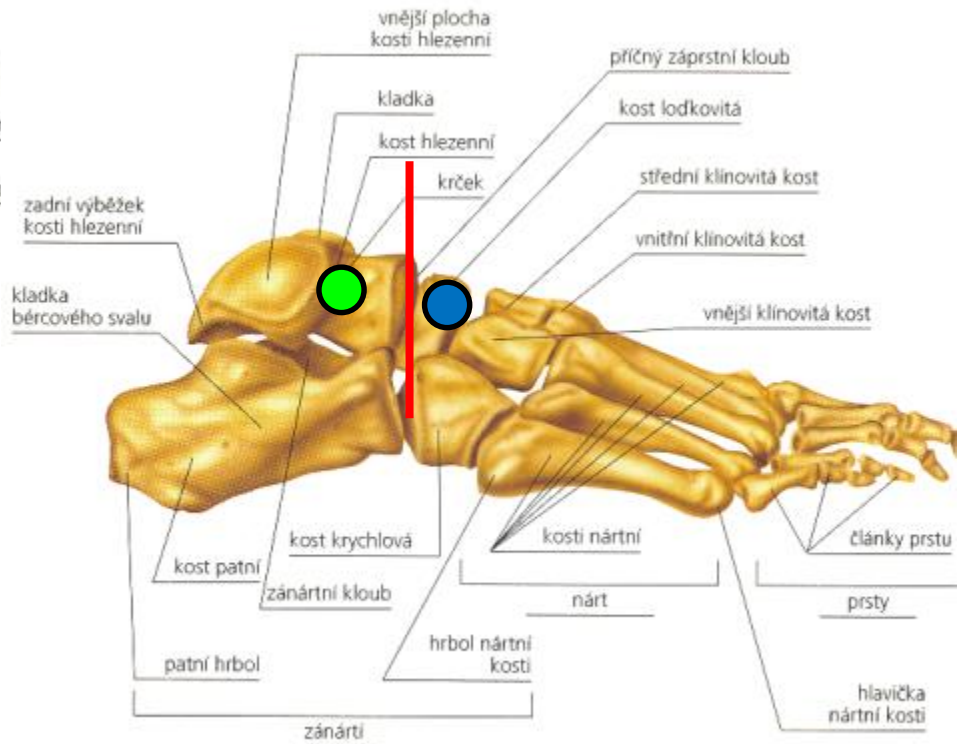
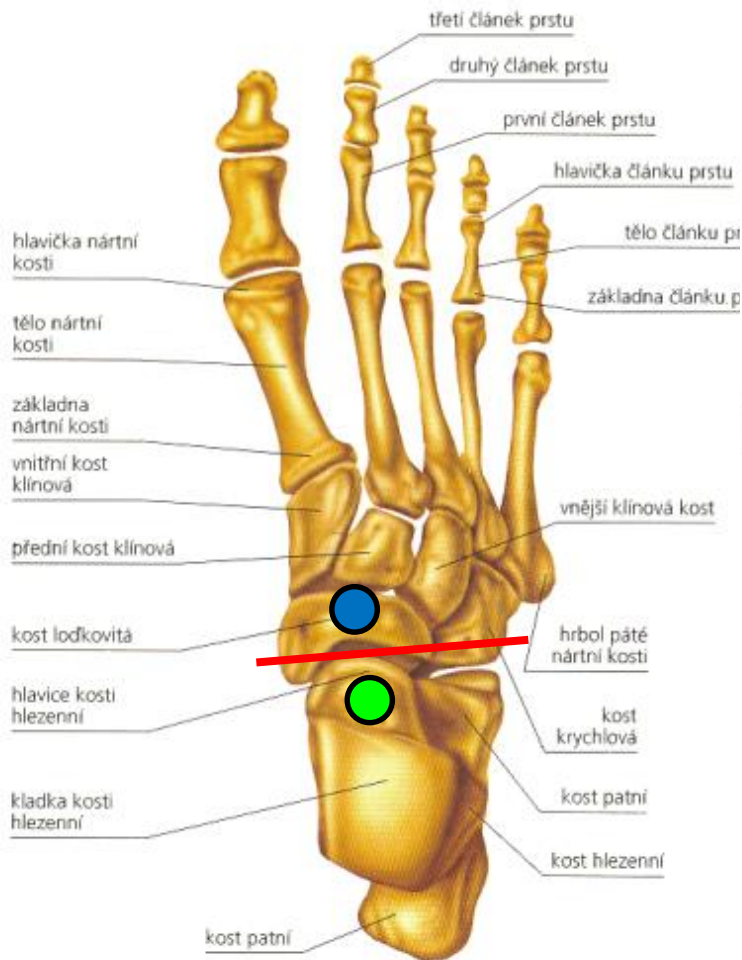

Podle Murphy et al. 2007

Holarktický původ, vznik před 80-90 Myr, předkové ve svrchní křídě Střední Asie - **Zhelestida** (*Zhelestes* - Uzbekistán), spodní paleocén - *Condylarthra* (**Protungulatum** - S Amerika) - archaičtí kopytníci - **tarzální kloub** - hlavice astragalu zapadá do jamky v naviculare

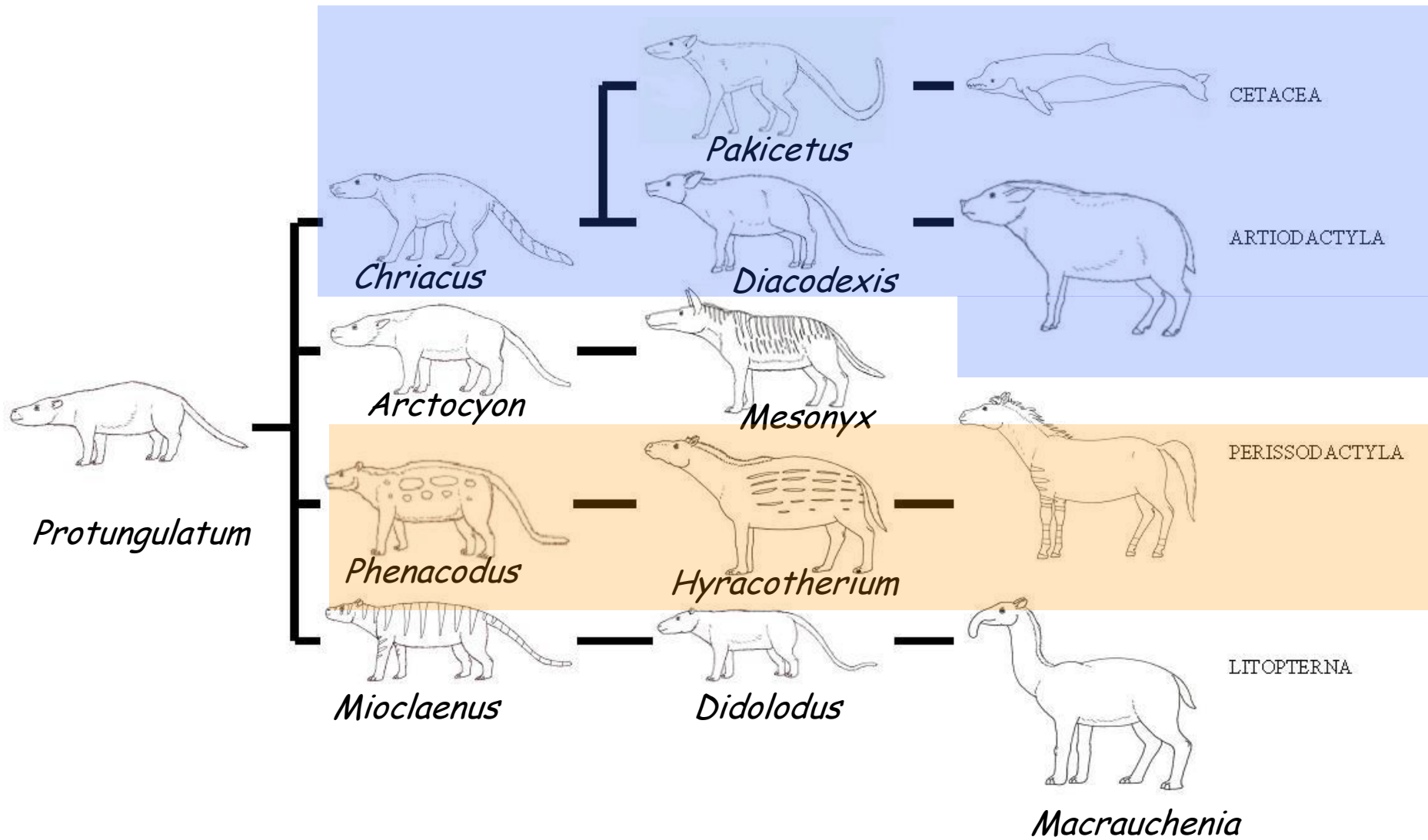

Mamaliologie: Eutheria: Placentalia: Laurasiatheria

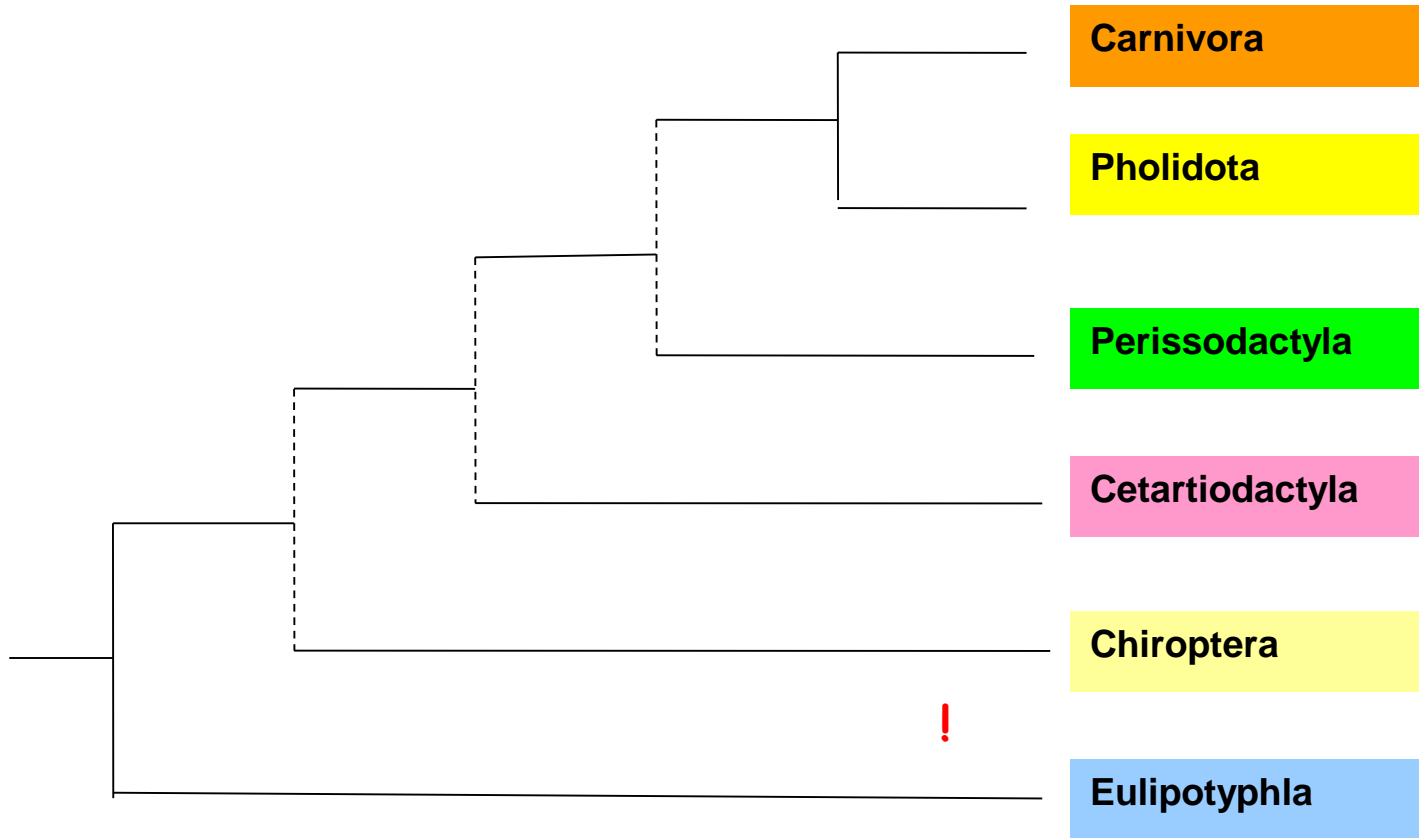

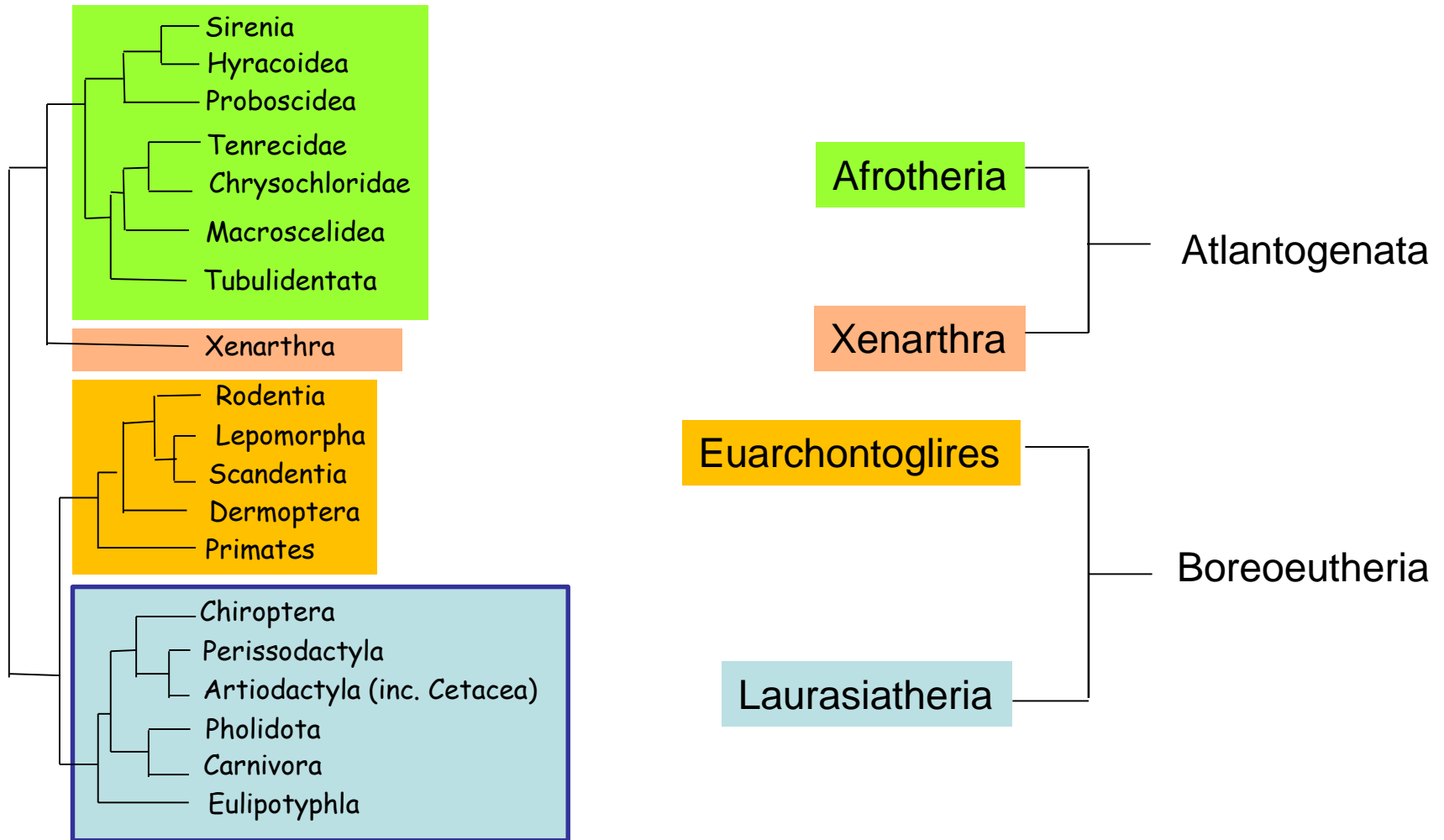
- astragalus (talus)
- naviculare

Mamaliologie: Eutheria: Placentalia: Laurasiatheria

Fylogenetický rodokmen Laurasiatheria

Eulipotyphla

nemají slepé střevo (Haeckel 1866) - insektivorie, bazální linie, 5tiprstí ploskochodci, rypáček, úplný chrup s dilambdodontními, zalambdodontními nebo kvadrátovými stoličkami (sekodontní), noční **terestričtí**, čich, UTZ

4-5 čeledí, 450 druhů

Erinaceoidea: Erinaceidae
ježkovití

Solenodontidae - štětinatcovití

Soricoidea: Soricidae
rejskovití

Talpoidea: Talpidae

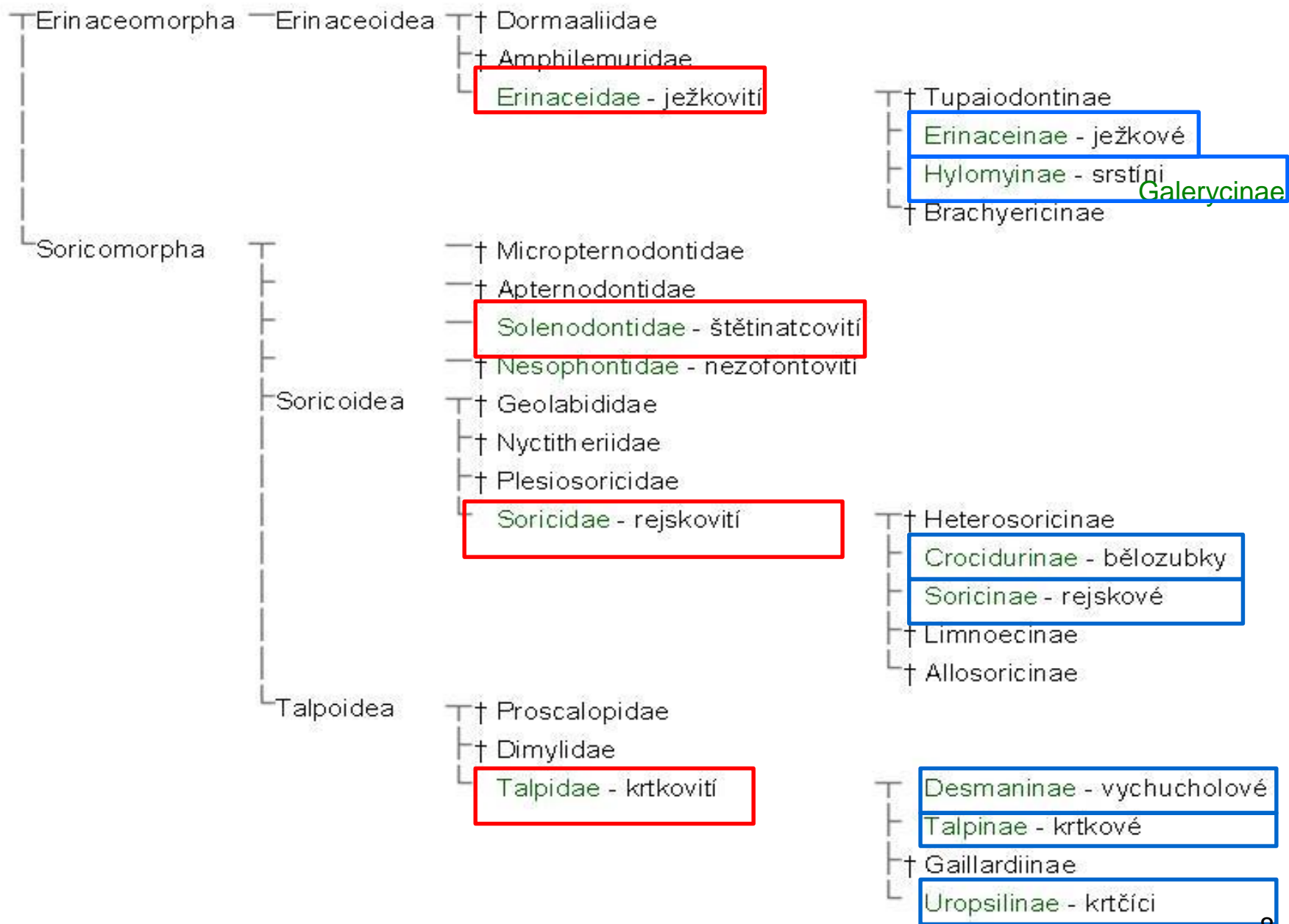
Erinaceomorpha

Soricomorpha

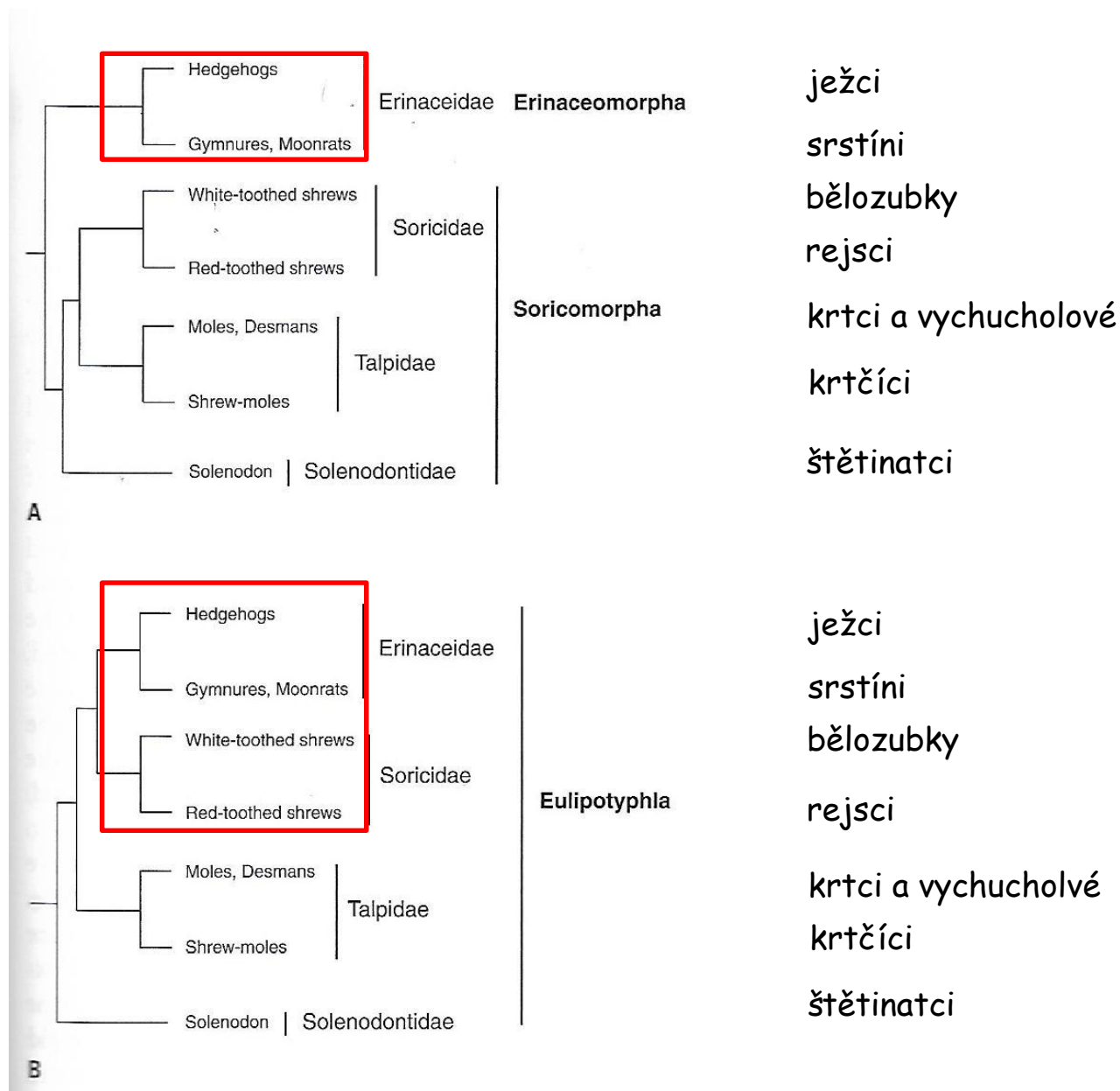

Mammaliologie - 2018 - Placentalia: Laurasiatheria: Eulipotyphla

Mammaliologie - 2018 - Placentalia: Laurasiatheria: Eulipotyphla

ježci
 srstíni
 bělozubky
 rejsci
 krtci a vychucholové
 krtčící
 štětinatci

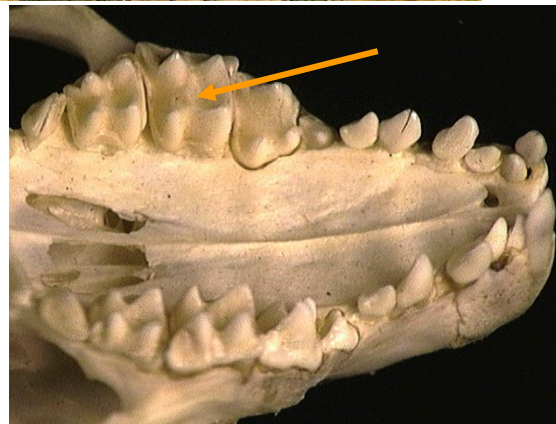
ježci
 srstíni
 bělozubky
 rejsci
 krtci a vychucholové
 krtčící
 štětinatci

Ježkovití (Erinaceidae) - 24 druhy

- krátká lebka, silná jařma, často ostny. Evropa, Asie
- ježkové 16 (*Erinaceus*)
- srstíni 8 (4 rody - *Echinosorex* 1, *Neohylomys* 1, *Hylomys* 4, *Podogymnura* 2)

Ježek (*Erinaceus*)

Echinosorex gymnurus - srstín krysí

moon rats

40+30 cm, až 2 kg

Hylomys parvus - srstín malý (Sumatra, Borneo, Malajsie)

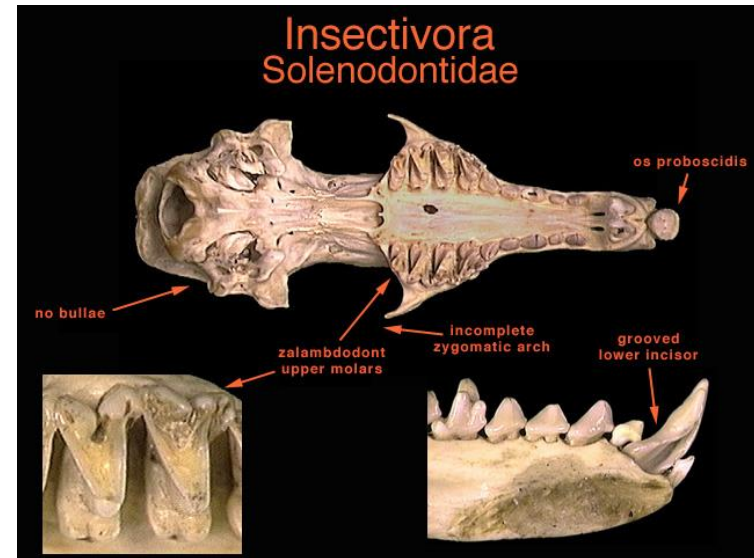

Neohylomys (Hainan, J Čína)¹¹

Štětinatcovití (Solenodontidae) - 2 druhy
kmenová skupina z karibských ostrovů, velké I,
zalambdodontní stoličky, redukovaná jařma,
jedovaté sliny, š. kubánský a haitský, UTZ, až
30+25 cm, 1 kg

Solenodon paradoxus - štětinatec haitský

Solenodon cubanus - š. kubánský

Nezofontovití (Nesophontidae) - ex. v 16. (19.?) st.

Nezophontes, V. Antily¹²

Rejskovití (Soricidae) (375)

bez jařem, terestriřtí, velké I, Dehnelův fenomén, chybí v JAm a Aus, UTZ
 bělozubky - *Crocidura*, *Suncus*, *Scutisorex*, *Sylvisorex*, *Myosorex* aj.
 rejskové - *Sorex*, *Neomys*, *Blarina*, *Cryptotis* aj.

Crocidura

3113/2013 = 28

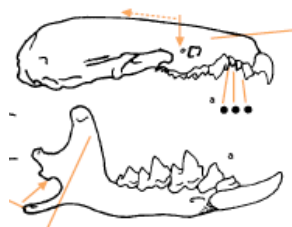
3133/2013 = 32

Sorex

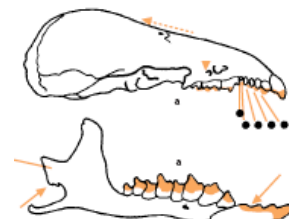
S. monticolus UTEP 6897

Suncus etruscus

© Miloš Anděra

S. araneus

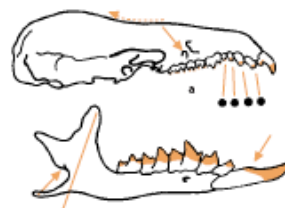
C. suaveolens

© - josef hlasek
 www.hlasek.com
Crocidura suaveolens ag6408

N. fodiens

3123/1113 = 30,

Krtkovití (Talpidae) (42)

vychucholové (2) - *Desmana* - v. povolžský (větší, se zploštělým ocasem),

Galemys - v. pyrenejský

krtkové - *Talpa*, *Condylura cristata* - k. hvězdonosý, *Euroscaptor* aj.

krtčíci (4) - *Uropsilus* (jen Čína a Barma)

Desmana

Galemys

Uropsilus

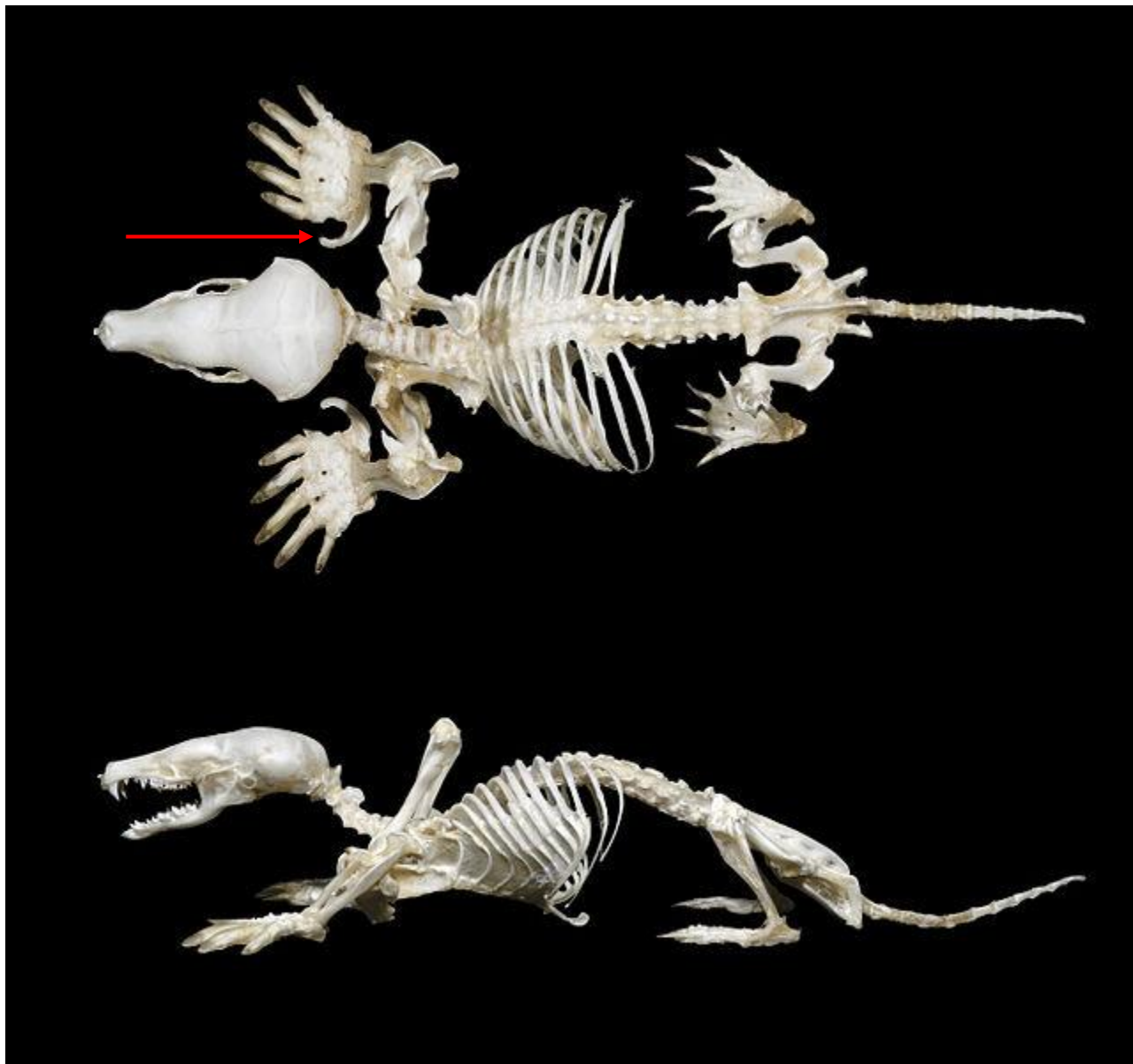
Krtkovití (Talpidae) (42) - tenká jařma, podzemní a polovodní, velké C

Condylura cristata
krtek hvězdonosý, V s. Ameriky,
22 masitých výrůstků

6. prst - srpovitá sezamská kůstka, srostlé C obratle, crista sterni, tenká kůstka v rypáčku, krátký humerus sklouben s claviculou, časté línání

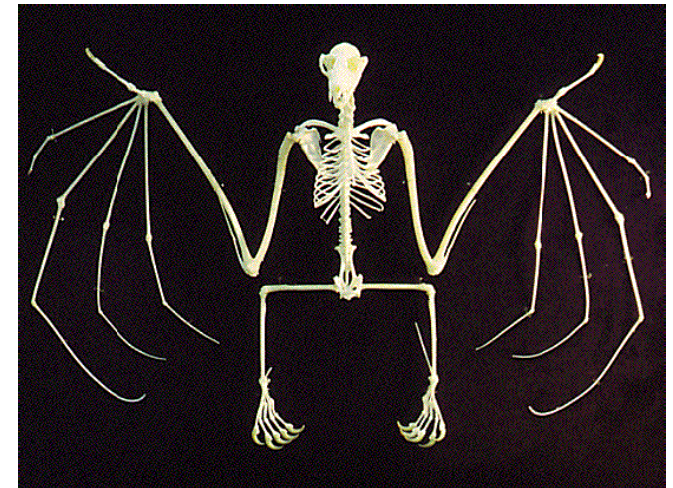

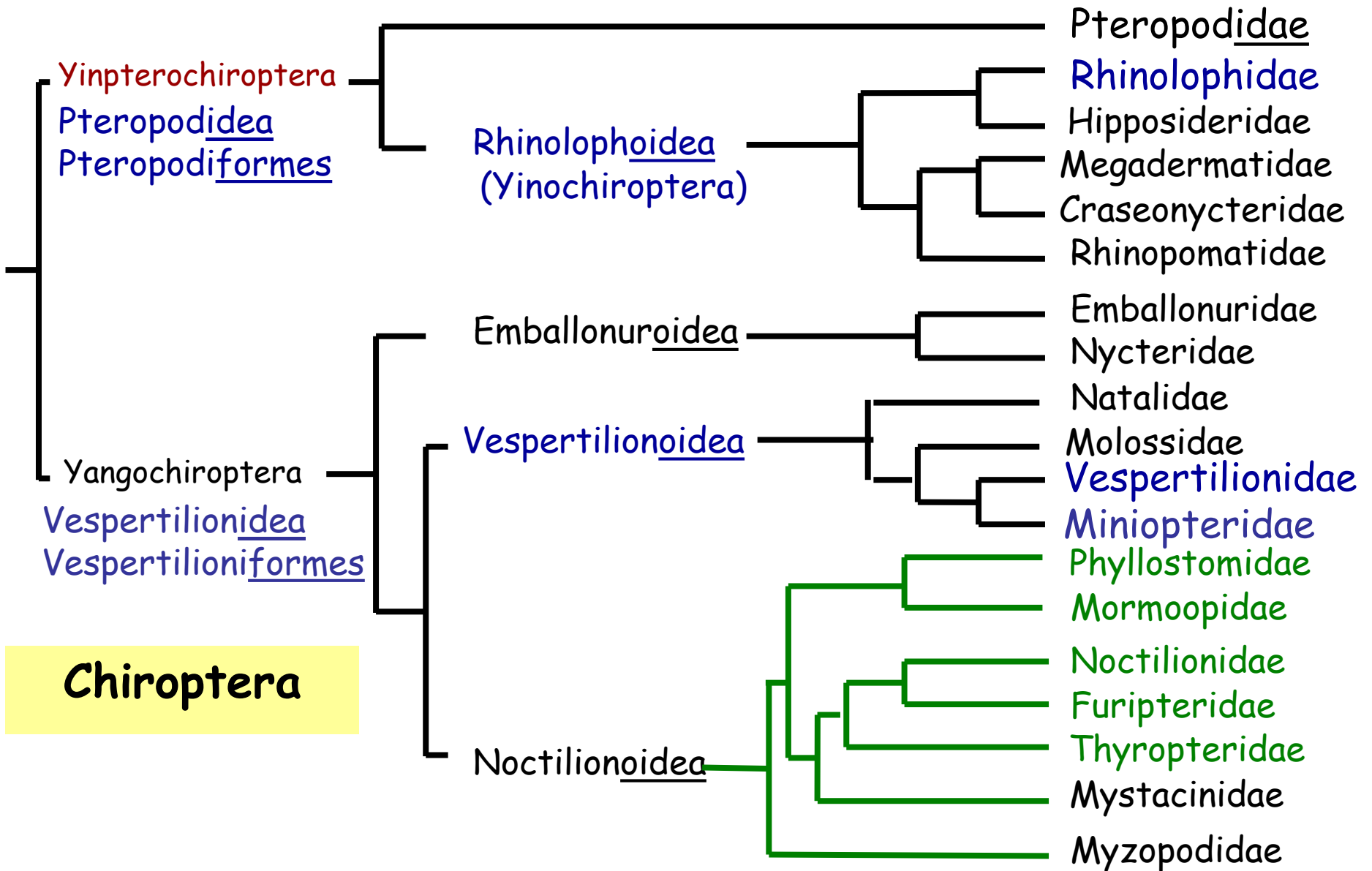

Chiroptera

- aktivní let, křídlo, patagium
- opačně zakloubena zadní končetina,
- crista sterni, silná létací svalovina,
- echolokace
- heterotermie - řízená reverzibilní hypotermie, hibernace,
- altriciální mláďata, K-strategie,
- od spodního eocénu

19 čeledí, 1121 druhů

■ Laurasie

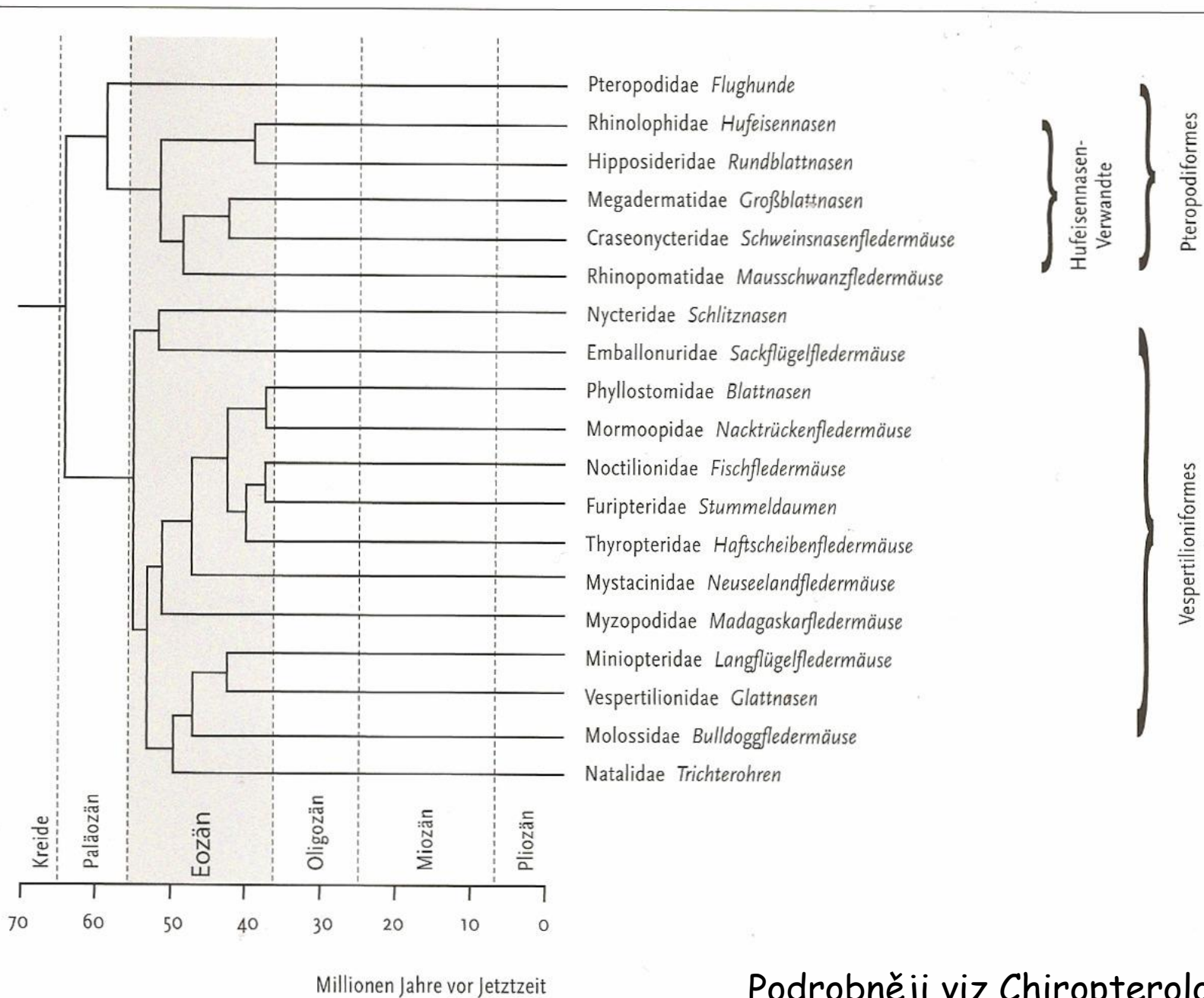
— Asie

■ Gondwana

— Stř a J Amerika

Yinochiroptera (Rhinolophidea) = Rhinolophoidea - Emballonuridae, Nycteridae = **Rhinolophidae**, „Hipposideridae“, Megadermatidae, Rhinopomatidae, Craseonycteridae

Mammaliologie - 2018 - Placentalia: Laurasiatheria: Chiroptera

Artiodactyla

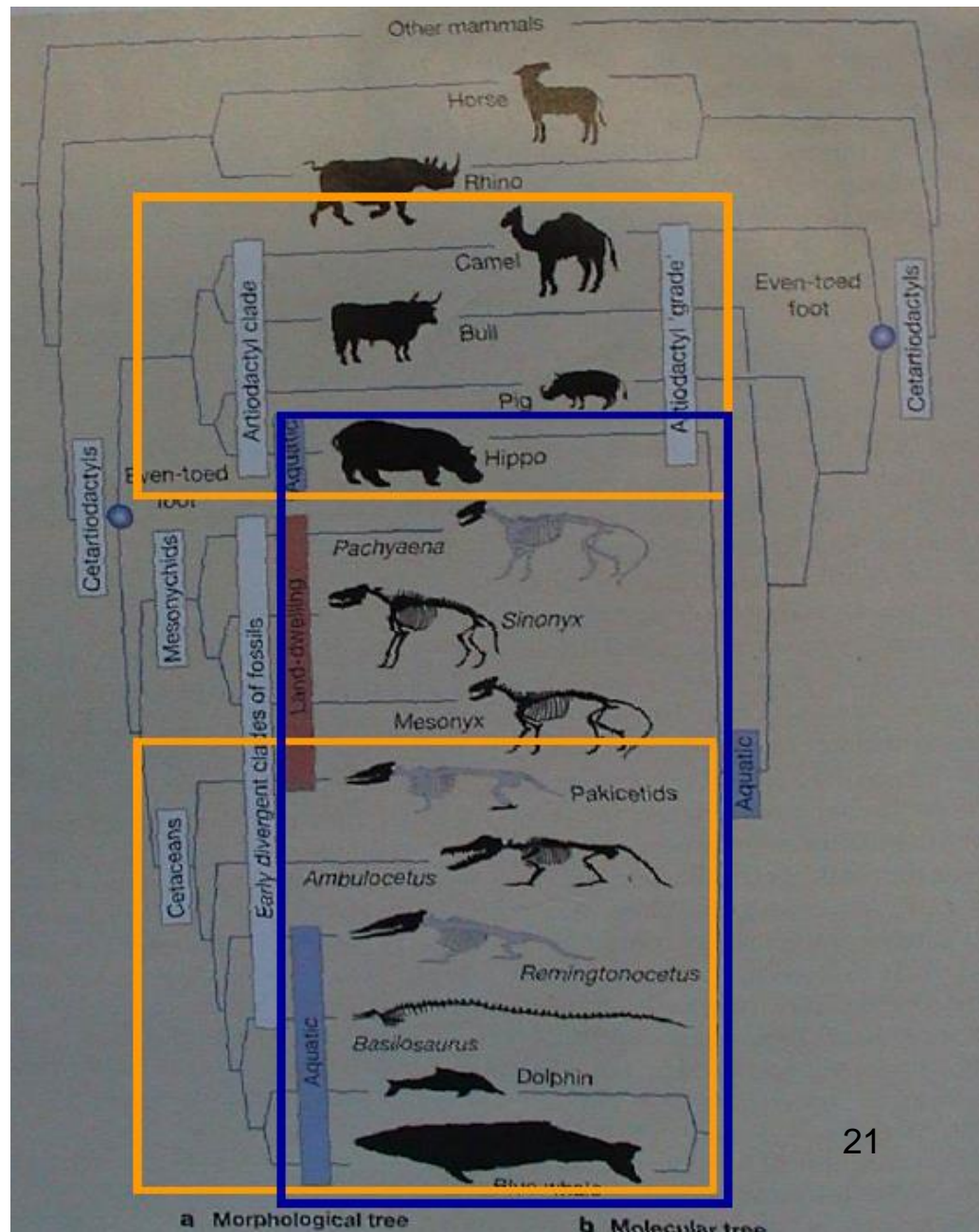
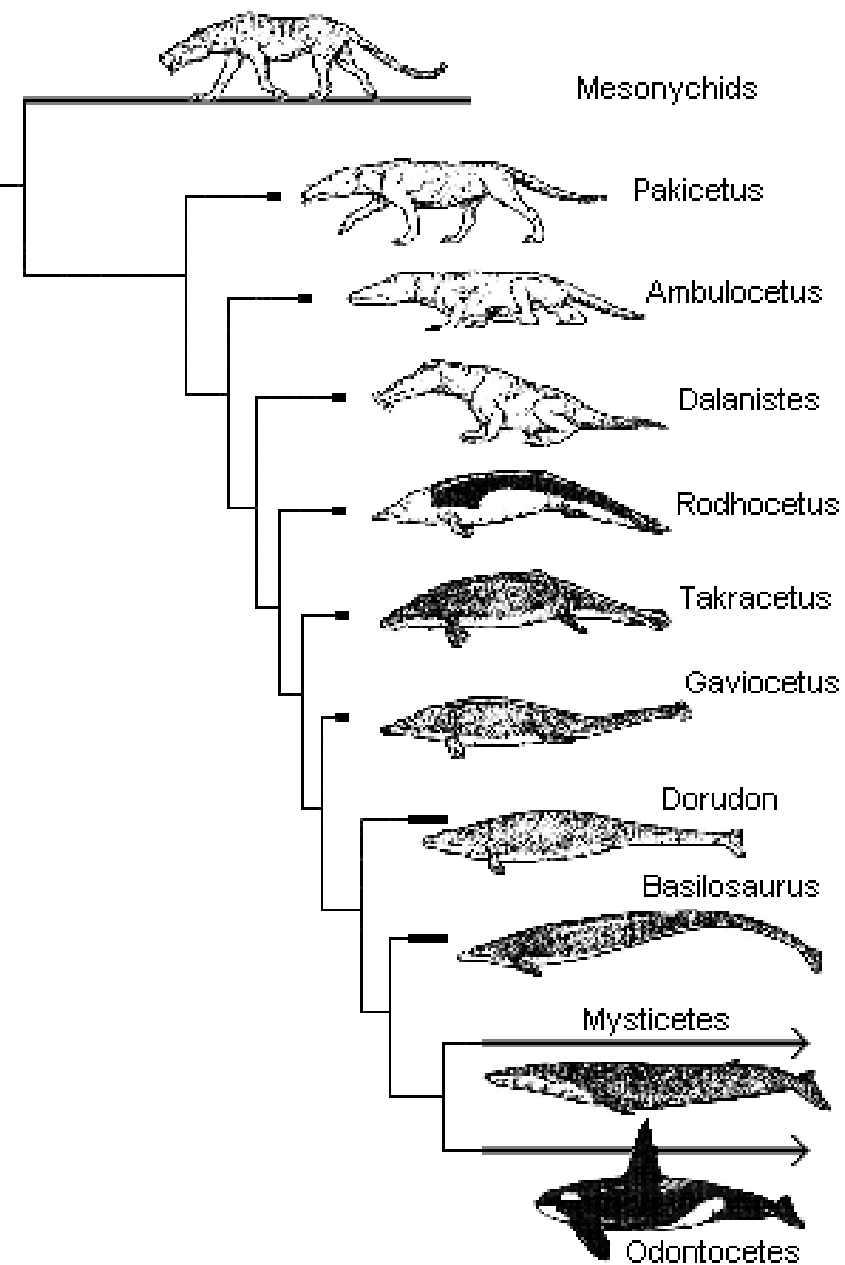
Sudokopytníci včetně kytovců

esovitě prohnutý penis se zatahovatelným svalem, redukce 5., 1. a 2. prstu, typický kladkový hlezenní kloub (art. talocruralis) - astragalus = talus, většinou chybí clavícula

a) Cetacea - kytovci (78)

- extrémní specializace k vodnímu životu, **příbuzní s hrochovitými**
- bez srsti, horizontální ocasní ploutev, prsní ploutev pohyblivá jen v rameni, zmnožený počet prstních článků, zbytek pánve, hřbetní ploutev bez kostry
- 1 nebo 2 nosní otvory na hřbetní straně (jen dýchání, čich redukován), velká lebka s dutinami, prodloužené rostrum, malá mozkovna, ale gyrencephální mozek, zarostlý zevní zvukovod, dobrý sluch, i hydrolokace
- protažené plíce, šikmá bránice, adaptace pro dlouhé potápění - množství krve, speciální vazba O_2 na hemo- a myoglobin, tolerance na velkou koncentraci CO_2 , nádech při vynoření, výdech před ponořením
- 2 inguinální bradavky, 1 velké nidifugní mládě, rodí se ocasem napřed, samice při kojení na boku, vstříkuje mláděti mléko do tlamy, dlouhé kojení
- society s komunikací, moře a některé tropické řeky

Mammaliologie - 2018 - Placentalia: Laurasiatheria: Artiodactyla

MYSTICETI - KOSTICOVCI

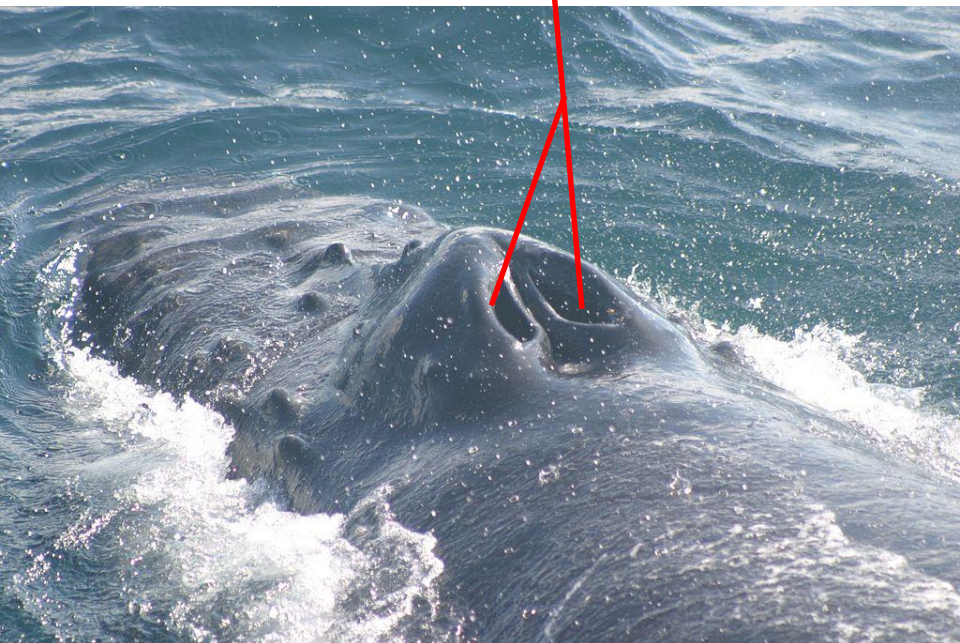
- zuby jen v embryonálním stavu nebo u mlád'at po narození, neprorážejí dásně, obrovitá tlama s velkým jazykem, z patra visí husté rohovité lišty - kostice, voda po filtraci odtéká koutky úst, potrava pohybem jazyka do jícnu
- 2 dýchací otvory, dolní čelist delší než horní, lebka souměrná plejtvákovcovití, plejtvákovití včetně keporkaka, velrybovití

ODONTOCETI - OZUBENÍ

- poly- a homodoncie (i red.), piscivorie i predace mořských savců, ptáků a hlavonožců
- nesouměrná lebka, spodní čelist stejně dlouhá jako horní, 1 dýchací otvor na temeni
- hlasové projevy (0,5 - 15 kHz, ultrazvuk 30 - 170 KHz)
- delfínovcovití - inie, delfínovití - plískavice, kulohlavec, delfíni, kosatka
- sviňuchovití, narvalovití - narval, běluha, **vorvaňovití** (M až 20m) - vorvaň, kogie, vorvaňovcovití

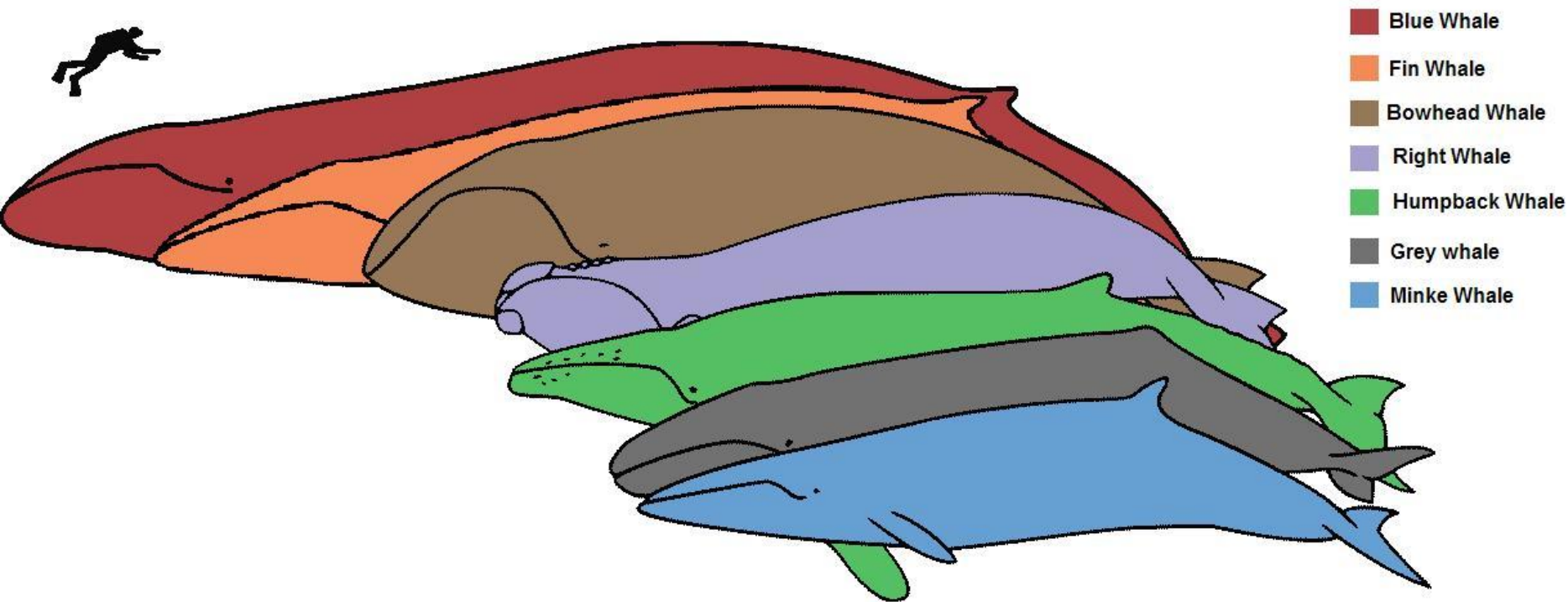
Velryba

Delfín

plejtvák obrovský (*Balaenoptera musculus*) - 30m/190t

plejtvák myšok (*B. physalus*) - 20m/75t

velryba grónská (*Balaena mysticetus*) - 20m/70t

3 druhy pravých velryb (*Eubalaena* sp.) - 19,8m/91t

keporkak (*Megaptera novaeangliae*) - 12-16m/30t

plejtvákovec šedý (*Eschrius robustus*) - 15m/36t

plejtvák malý (*Balaenoptera acutorostrata*) - 8m/5-8t₂₅

MYSTICETI

plejtvák obrovský

plejtvák myšok

plejtvákovec šedý

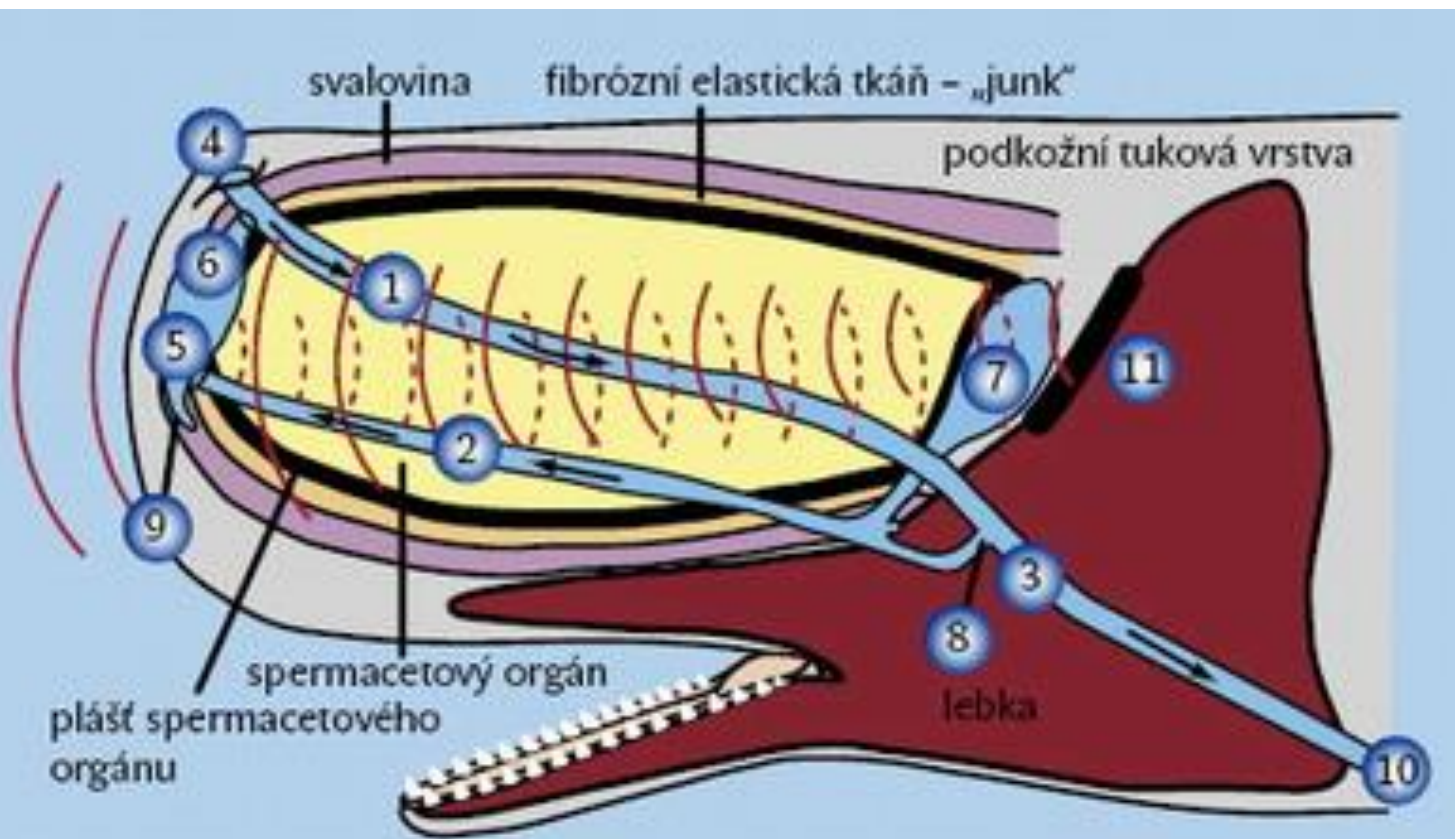

keporkak

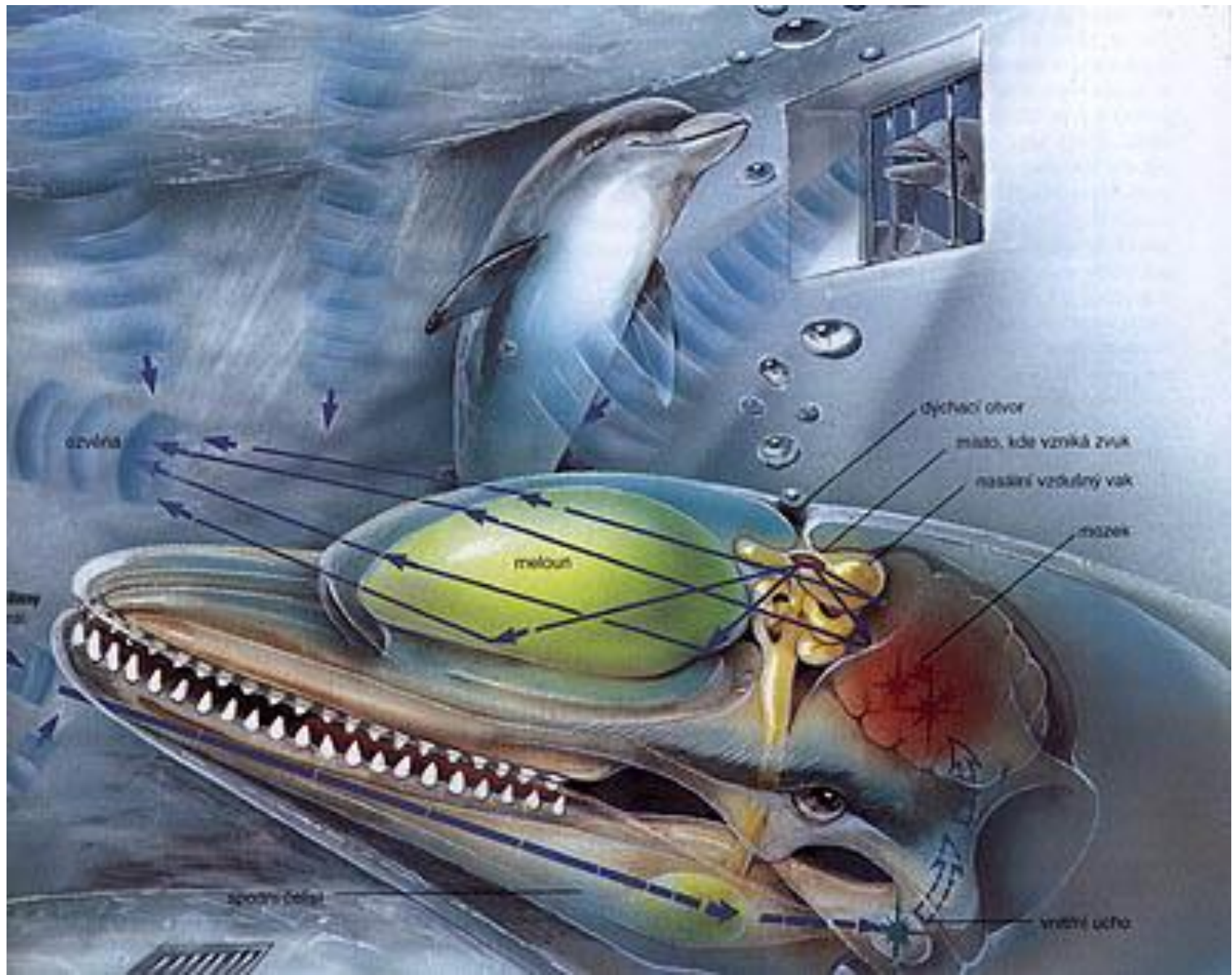
velryba grónská

spermacet
(vorvanina)

ambra

ODONTOCETI

inie (delfínovec)

plískavice (delfín)

kulohlavec

delfín

sviňucha

narval

běluha

kosatka

vorvaň

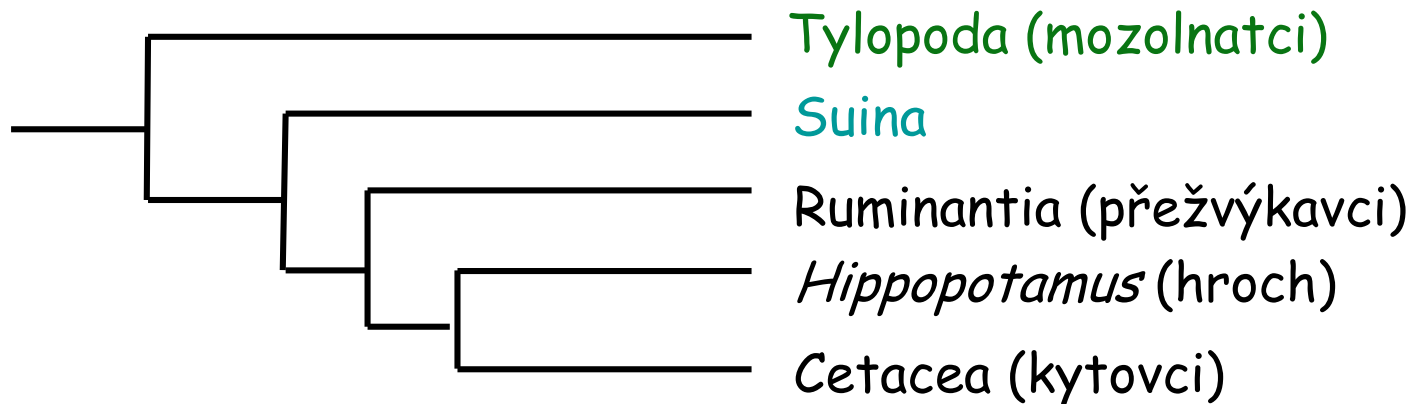

kogie

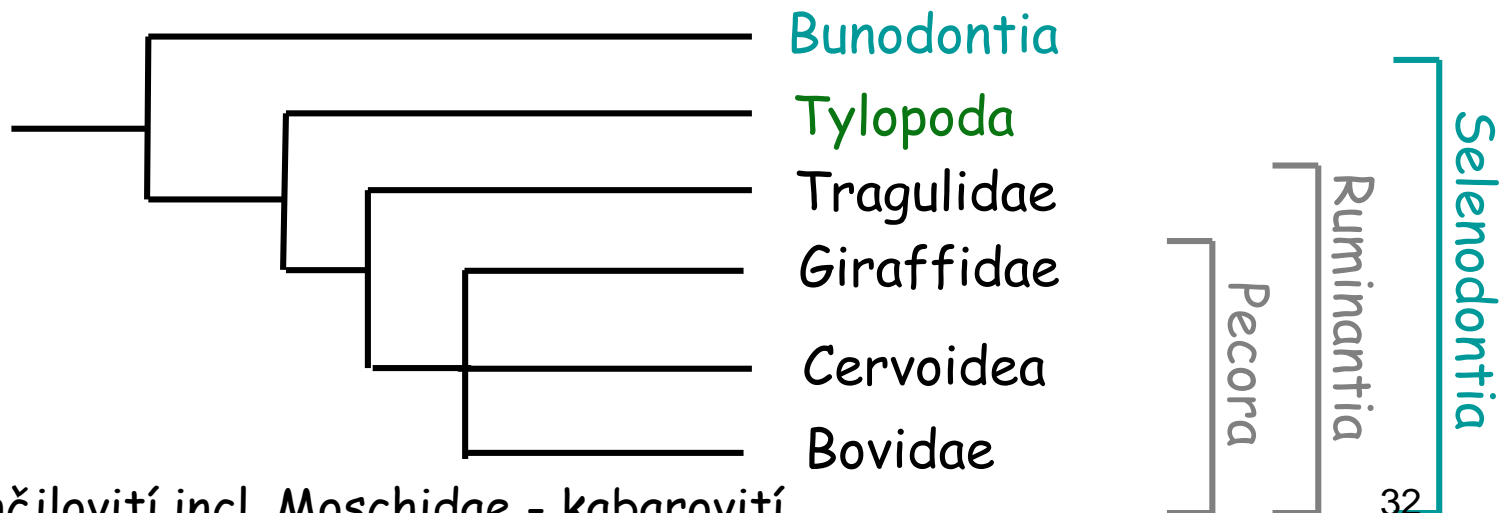

Molekulárně genetické znaky

Suina („Bunodontia“, „Nonruminantia“): Suidae (prasatovití, 17, Starý svět); Tayassuidae (pekariovití, 3, Stř a JAm); dříve Hippopotamidae (hrochovití)

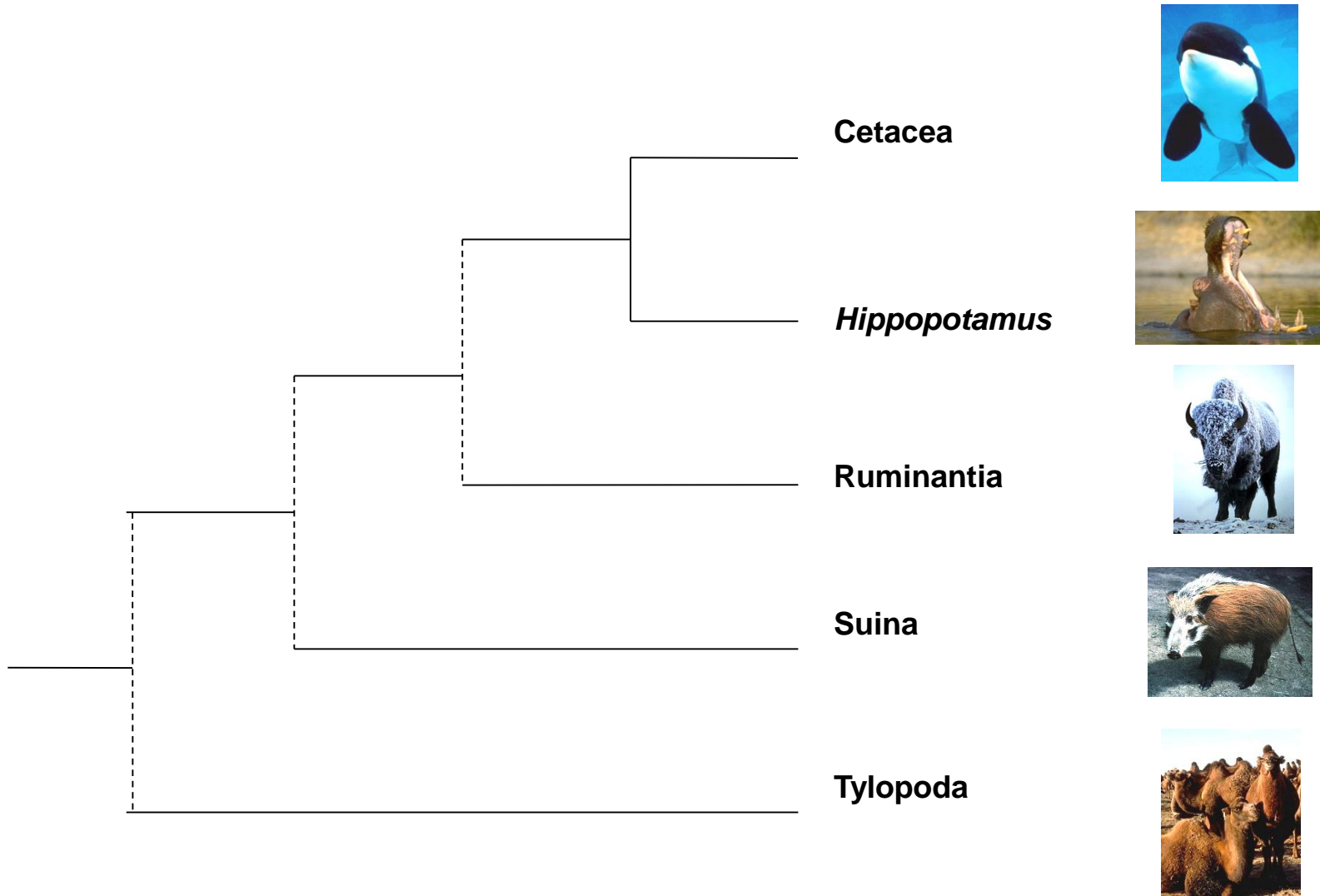
Morfologické znaky (bez kytovců) - Artiodactyla

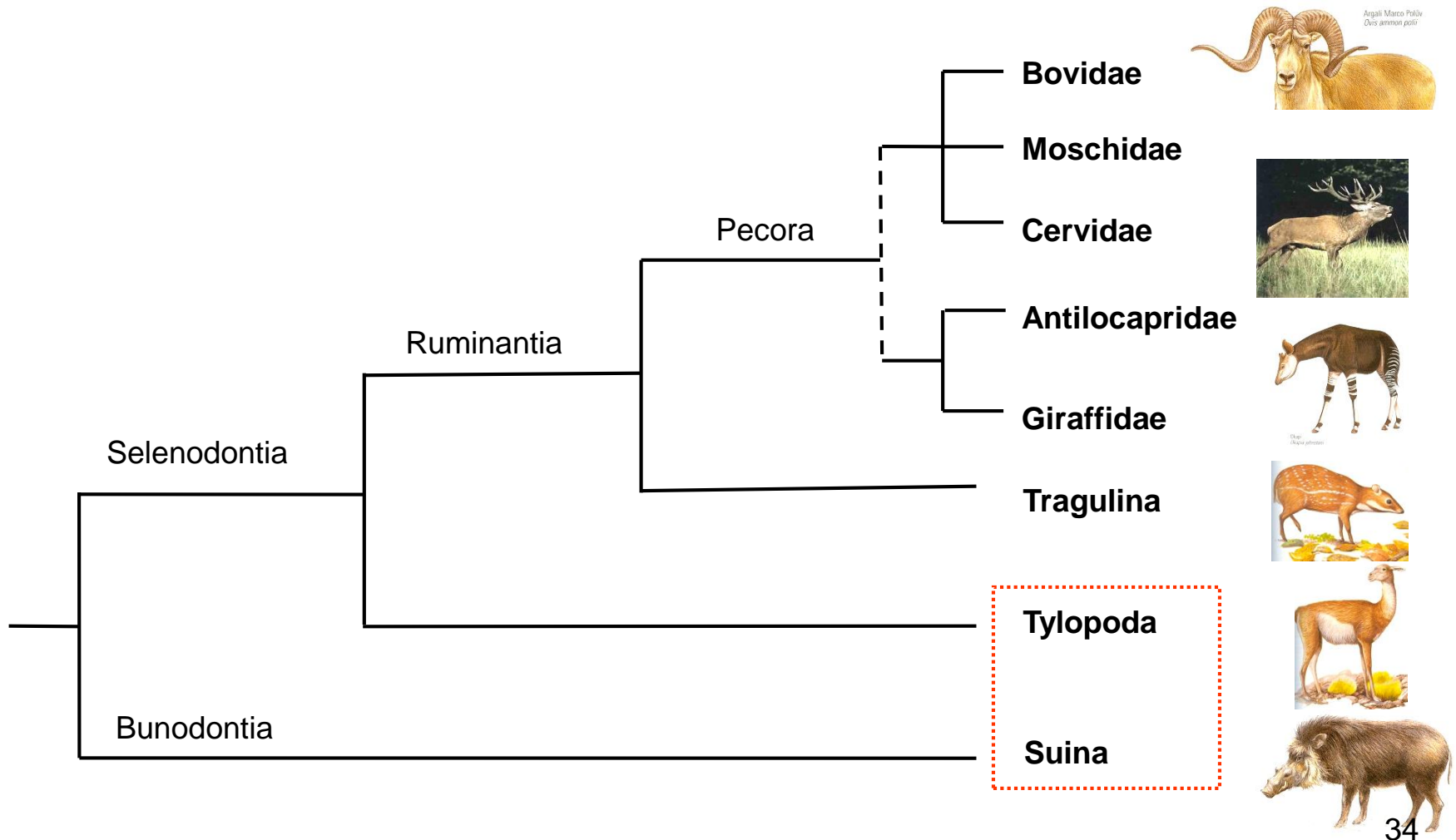
Tragulidae - kančilovití incl. Moschidae - kabarovití
 Cervoidea = Cervidae (jelenovití) + Antilocapridae (vidlorohovití) !

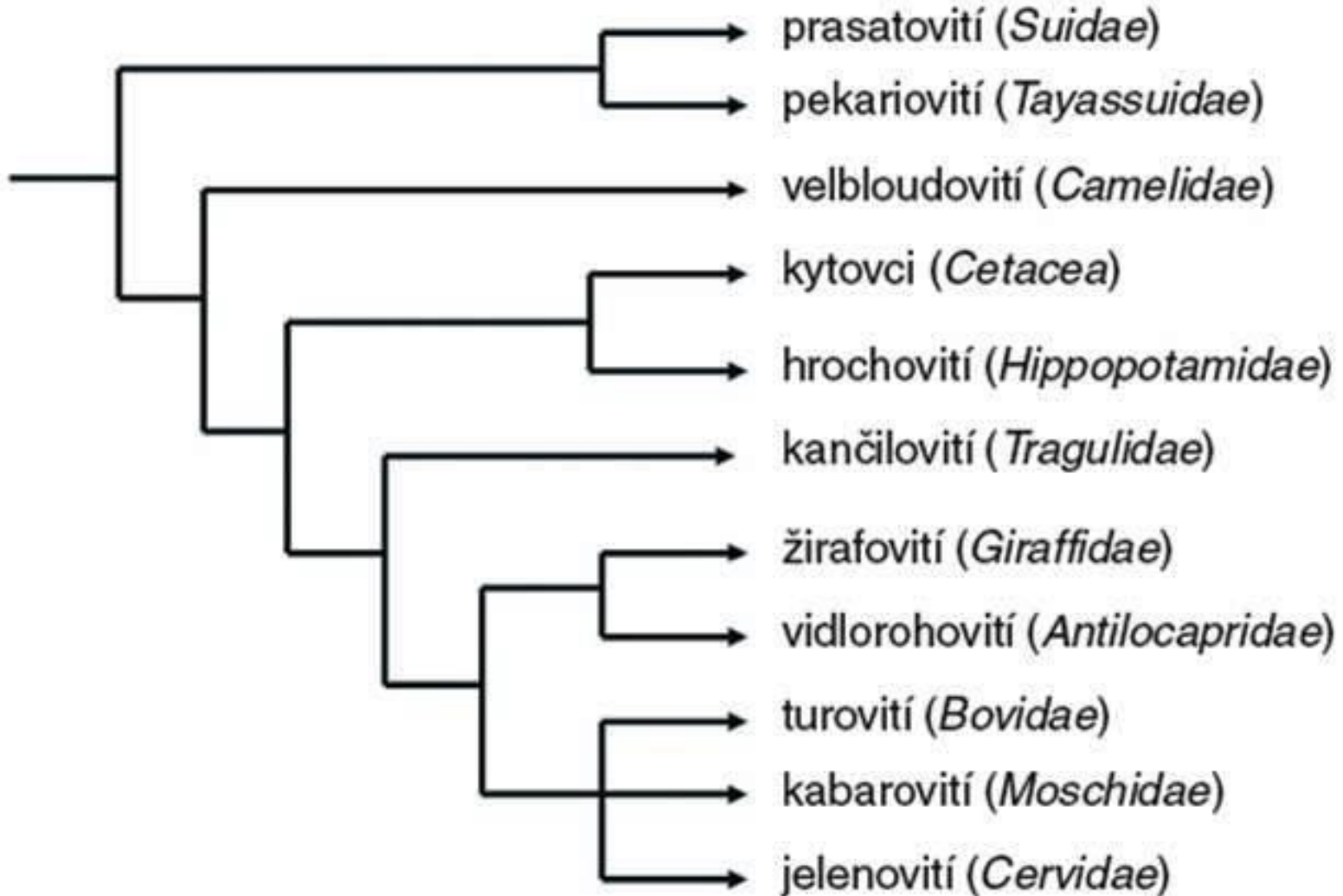
Fylogenetický rodokmen Artiodactyla

Fylogenetický rodokmen sudokopytníků (Artiodactyla)

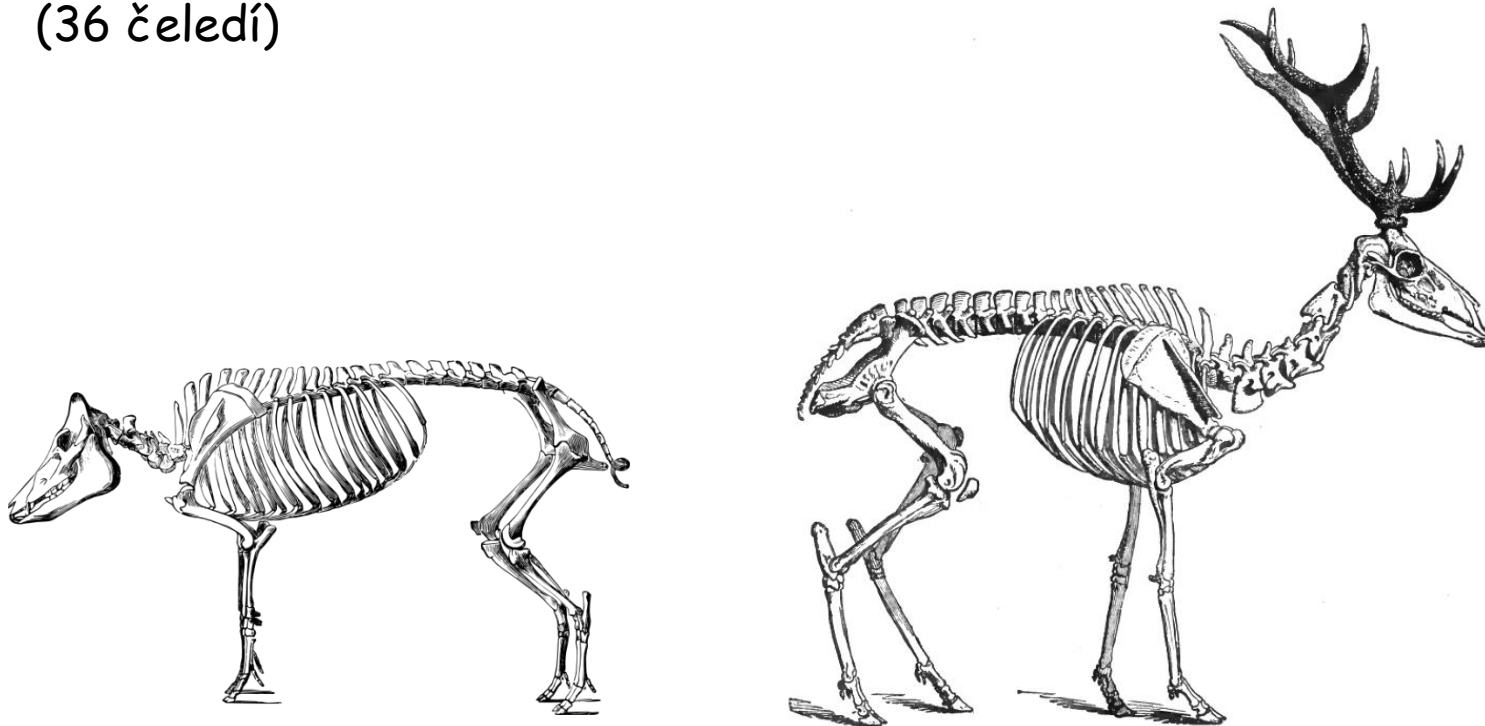

Příbuzenské vztahy recentních čeledí
sudokopytníků (*Cetartiodactyla*)

b) Artiodactyla - sudokopytníci (220) z řečtiny: *artios* = sudý, a *daktylos* = prst

- štíhlé dlouhé končetiny, osa končetiny prochází mezi 3. a 4. prstem s velkými kopyty (**paraxonická končetina**), palec chybí, 2. a 5. prst s menšími kopytky, chybí clavicula
- trávicí systém: omnivorie - úplný chrup, herbivorie - bez horních řezáků, silný jazyk ke škubání
- nidifugní mlád'ata
- 10 recentních čeledí a asi 220 druhů
- vznik koncem paleocénu, vrchol v eocénu, radiace v miocénu (36 čeledí)

TYLOPODA - VELBLOUDI

- jen 3. a 4. prst, došlapují na plochu 3 článků (velbloudi), pod nimi pružný mozol, mozoly i na kolenou a prsou; lamy našlapují na konečky prstů s nehtovitými kopýtky
- úplný chrup, 1,1,2-3,3/3, 1,1-2,3, selenodontní M, 3 dílný žaludek, velbloudi, lamy
- oválné erythrocyty
- původ v S Americe

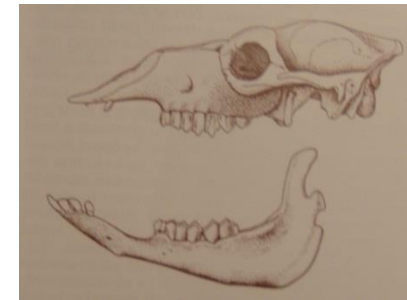
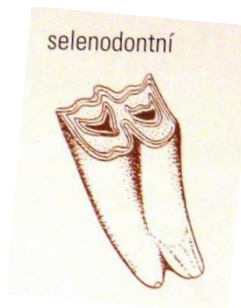
Velbloudovití (Camelidae)

Camelus ferus - Gobi

mimochoďníci, silné řasy, uzavíratelné nozdry směrem nahoru, redukce potních žláz, rýha od nozder k hornímu pysku, domestikace

Camelus dromedarius - Sahara, Arábie, Indie

jen domestikovaná forma, vznik domestikací z předchozího?, zárodek má dvojité základy hrbu

Velbloudovití (Camelidae)

Lama guanicoe - Guanako, J Am, domestikací lama krotká - *L. guanicoe* f. *glama*

Vicugna vicugna - vikuňa, J Am, menší, jemná vlna

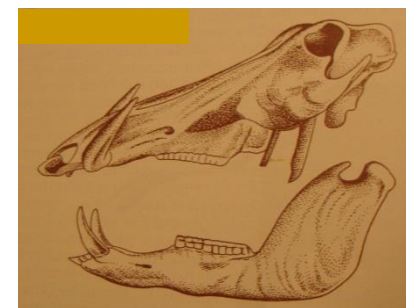
Lama pacos - alpaka, selekce na vlnu, Titicaca, snad křížením lamy krotké a vikuně

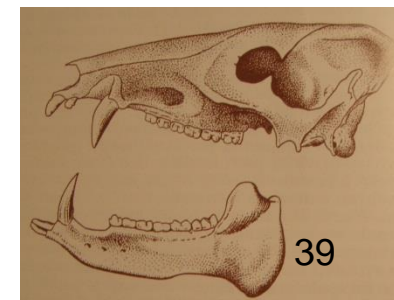
SUINA - PRASATA (- hroch)

(Nonruminantia - nepřezvýkaví), BUNODONTIA (s hrochem)

- očnice spojená se spánkovou jámou, 3. a 4. prst s kopýtky (spárky) a menší 2. a 5. prst (paspárky)
- úplný chrup, špičáky jako kly, bunodontní M
- jednoduchý žaludek, všežravci
- prasatovití (Suidae)
  - babirusy, Celebes (Sulawesi), horní špičáky samců prorůstají vzhůru kůží rypáku
  - prasata - prase bradavičnaté (Afr), pravá prasata (3143/3143)
  - prase pralesní (Afr), prase divoké (*Sus scropha*) (Eurasie, S Afr), štetkouni - štetkoun africký

- pekariovití (Taiassuidae)
menší, ale pokročilejší než prasatovití, dvoudílný žaludek, vzadu 3 prsty, stř. a J Am

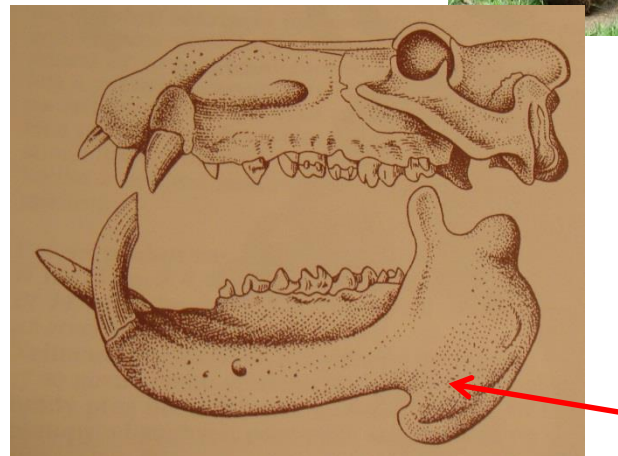

hrochovití (2)(Hippopotamidae) - krátké nohy, zavalité tělo, lysá tlustá kůže + 5 cm tuku, „krvavý pot“, 4-prsté nohy, 3-dílný žaludek, 2-3,1,4,3/1-3,1,4,3

hroch obojživelný - *Hippopotamus amphibius*

hrošík liberijský - *Hexaprotodon liberiensis*

RUMINANTIA - PŘEŽVÝKAVCI

- bez horních řezáků, selenodontní stoličky, složený žaludek; kančilovití, žirafovití - okapi; vidlorohovití; kabarovití,

Tragulidae - kančilovití

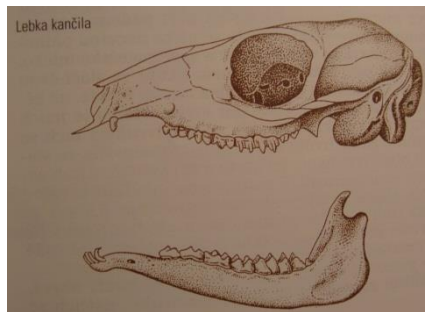
Afr, J As

kančil

Giraffidae - žirafovití (Afr)

Antilocapridae
- vidlorohovití

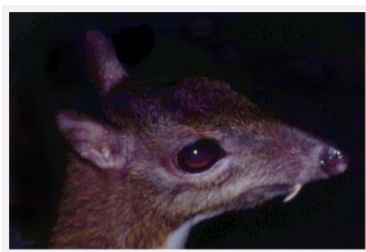

vidloroh

Moschidae - kabarovití As

kabar

jelenovití (43)

JELENI

axis

daněk

milu

jelen

wapiti

los

JELENCI

starosvětští

novosvětští

sika

muntžak

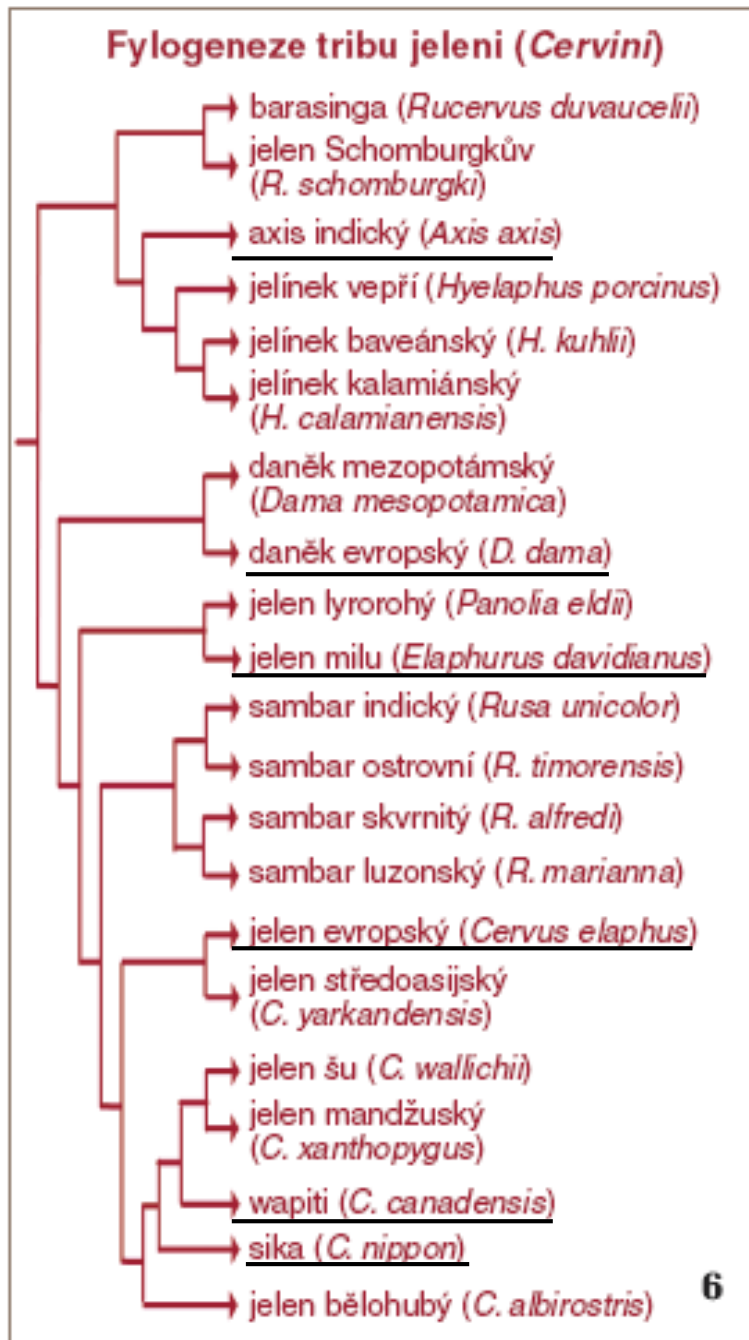

srniec

jelenec

sob

Podle:

Pluháček J. : Vývojové vztahy mezi paroháči 2. Jeleni - dlouhonoží a početní. ŽIVA 3/2012: 141-144,

tuřovítí (137) - chocholátka, adax, antilopa, oryx (přímorožec), buvolec, pakůň, voduška, impala, dikdik, gazela, sajga; paovce, takin, koza, kozorožec

chocholátka

adax

antilopa

oryx

buvolec

pakůň

voduška

impala

dikdik

gazela

sajga

takin

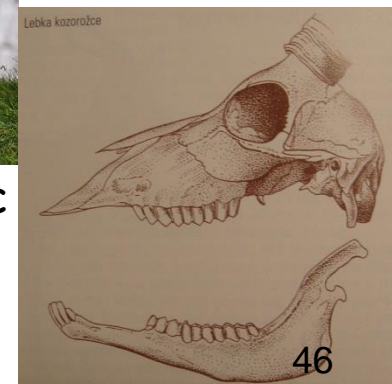
kozorožec

paovce

koza

Mammaliologie - 2018 - Placentalia: Laurasiatheria: Artiodactyla
tuovití (137) - kamzík, pižmoň, ovce, muflon; bizon, zubr, gaur, banteng, pratur, zebu, yak, buvol, niala aj.

kamzík

pižmoň

ovce

zubr

muflon

gaur

bizon

zebu

buvol

banteng

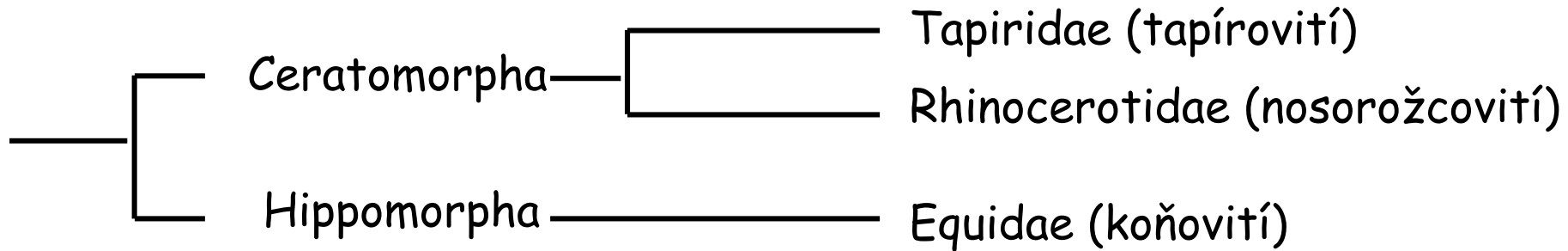
yak

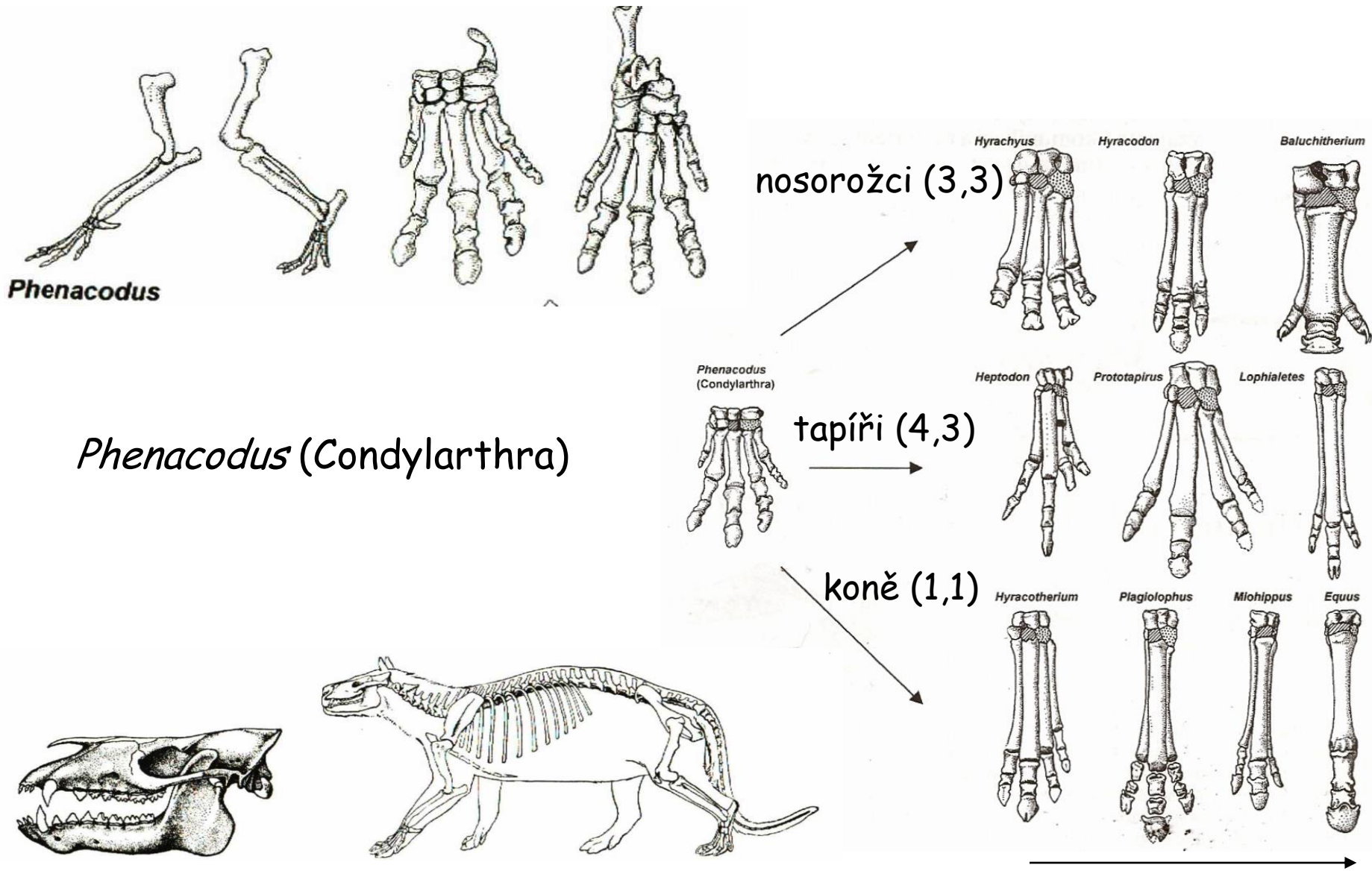
niala

Perissodactyla - lichokopytníci (20)

- štíhlé dlouhé končetiny, osa končetiny prochází 3. prstem - **mesaxonická končetina**
- **I** nahoře i dole - ukusování, lofodontní P a M, jednoduchý žaludek a velké slepé střevo

Tapiridae (tapírovití) – 4+3 prsty, zavalití, krátký chobotek a ocas,
3143/3133, v houštinách deštných pralesů

tapír jihoamerický - *Tapirus terrestris*
t. středoamerický - *T. bairdii*
t. horský - *T. pinchaque*

Březost - 400 dní, 1 mládě, dospělost v 3-4 letech,
mláďata s podélnými přerušovanými pruhy, až 270
kg, rád plave a potápí se, loven jaguáry a indiány
pro maso,
Kousavý, tapír = tlustý (brazilští indiáni)

tapír čabrákový (indický) - *Tapirus indicus*

Rhinocerotidae (nosorožcovití) - 3+3 prsty, 6 druhů, 4 rody, silná kůže, slabý zrak
výborný čich a sluch, až 3,5 t

n. indický - *Rhinoceros unicornis*

n. jávský
R. sondaicus

Porovnání dle velikosti dospělých jedinců nosorožců

Nosorožec (hmotnost, délka, výška)
Indický (1,6-2,6t, 420cm, 190cm)
Bílý (1,8t, 450cm, 180cm)
Černý (1,5t, 350cm, 170cm)
Jávský (2t, 300cm, 170cm)
Sumaterský (1t, 300cm, 140cm)

n. sumaterský
Dicerorhinus sumatrensis

n. dvourohý (černý) -
Diceros bicornis

n. tuonosý (bílý)

Ceratotherium simum - jižní
C. cottoni - severní, Cottonův

Equidae (koňovití), 1+1

Equus przewalski

Equus hemionus kulan
osel asijský kulan

Equus asin somaliensis
osel africký somálský

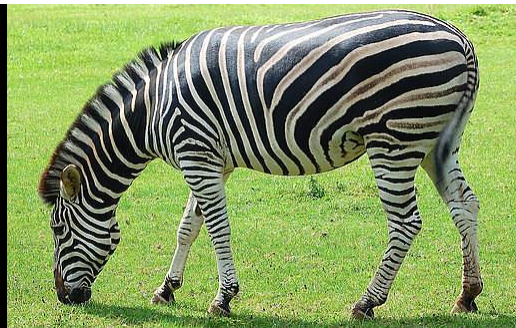
Equus grevyi
z. Grévyho

Equus zebra - zebra horská

Equus zebra hartmanni
z. Hartmannové

Equus burchellii - zebra stepní

Equus burchellii chapmanni
z. Chapmanova

Equus burchellii boehmi
z. Böhmova

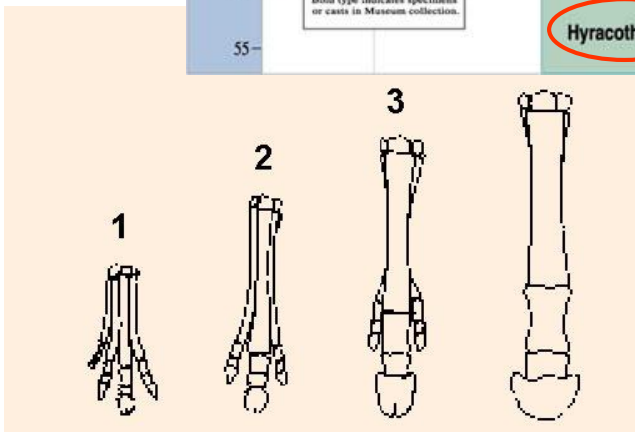
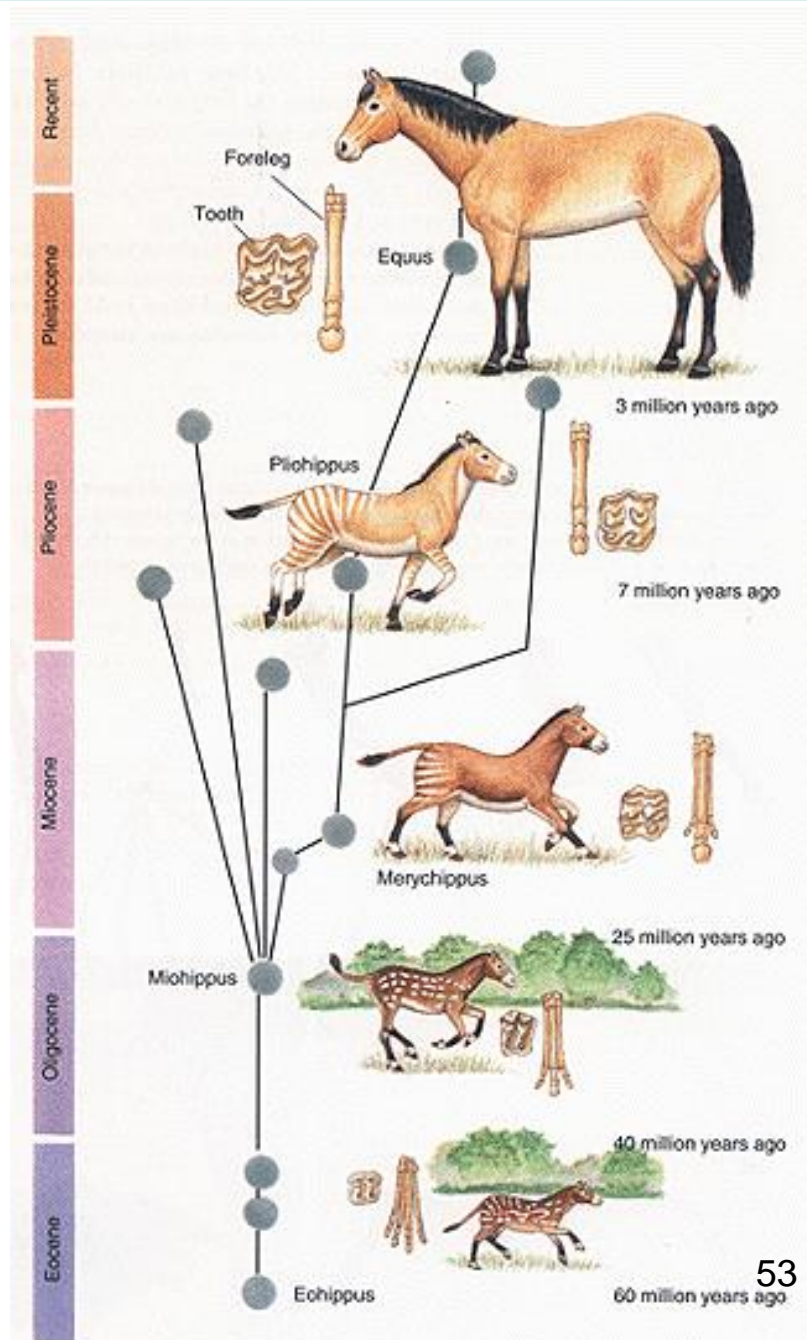
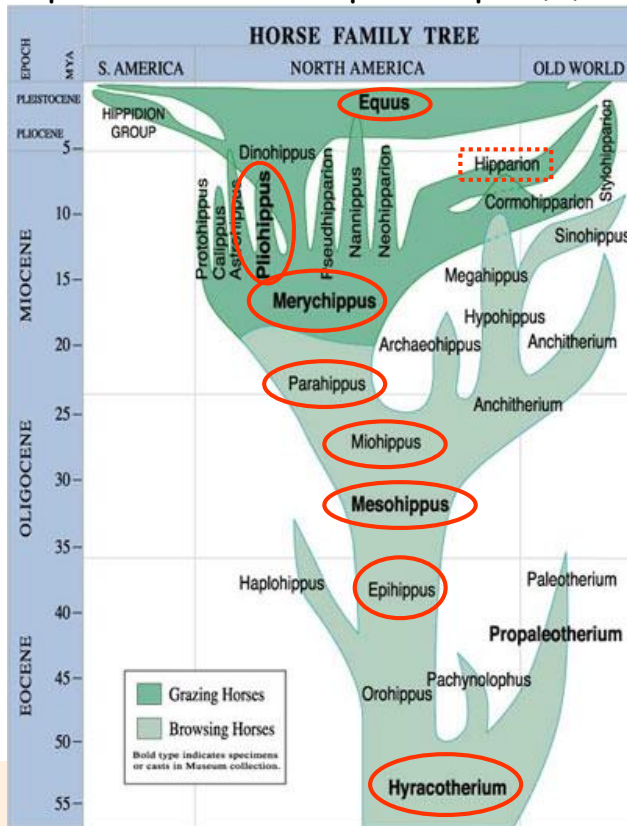
Equus burchellii burchellii
z. stepní

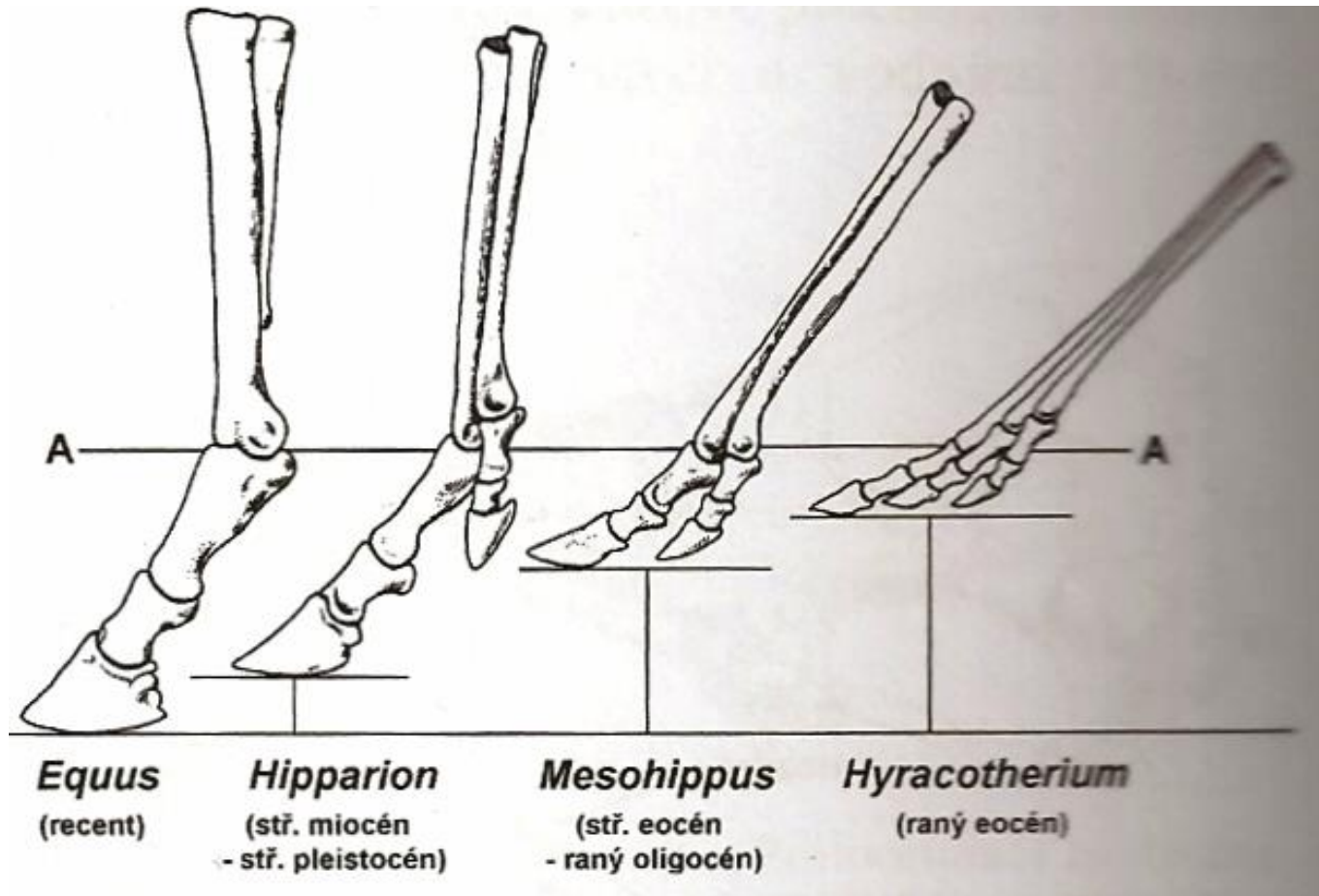
zebra kvaga
Equus quagga
19.st. †

Evoluce koně

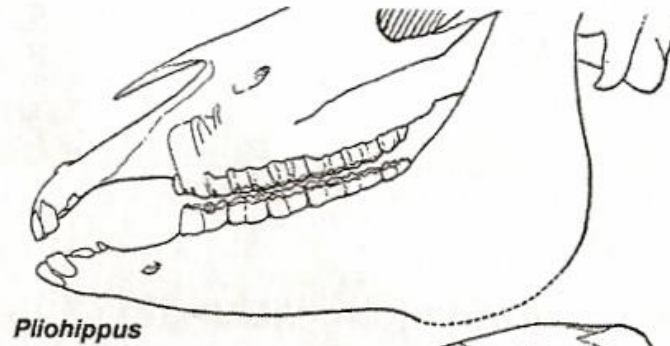
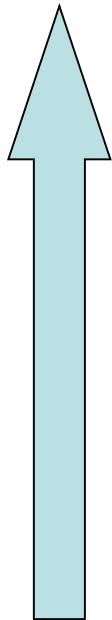
ze S Am (vyhynul) pevninskými mosty do Asie, v pleistocénu jen k. převalského a tarpan stepní (†)

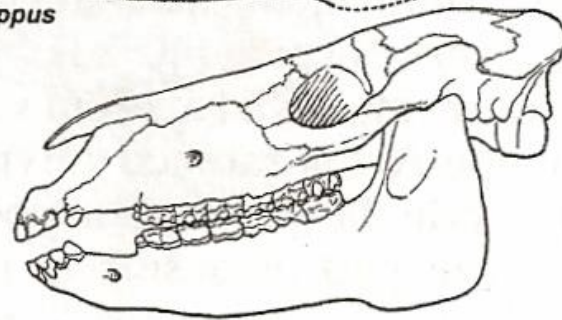
spěnkový kloub

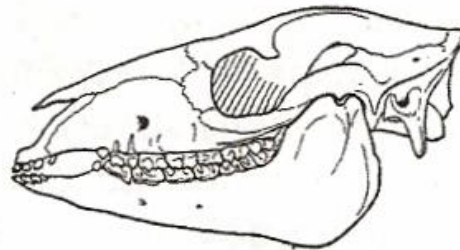
Phenacodus - Hyracotherium - Eohippus - Mesohippus - Miohippus - Parahippus
- Meryohippus - Pliohippus - (Hipparion) - Equus

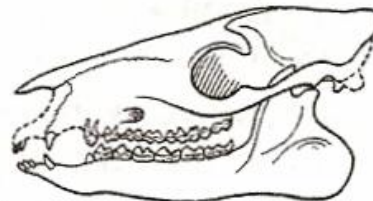
Pliohippus

Parahippus

Mesohippus

Hyracotherium

redukce špičáků

Pholidota - luskouni (7)

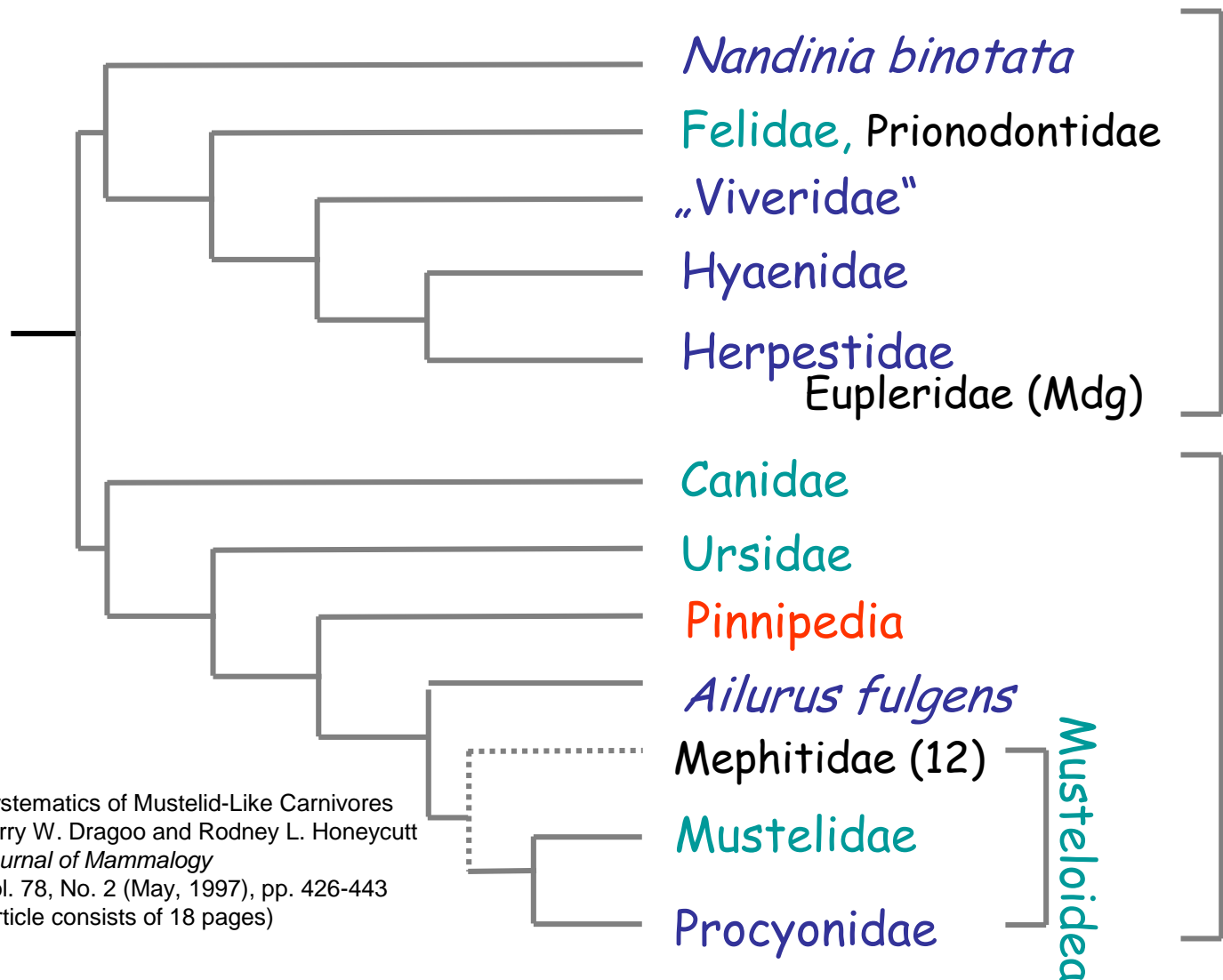
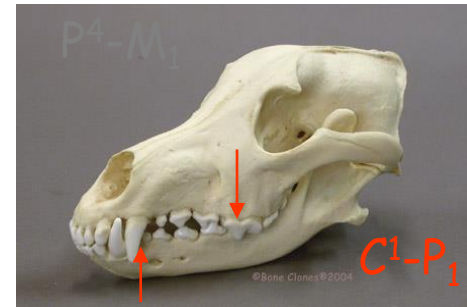
- Afr, Asie, na hřbetě rohovité šupiny, malá hlava, dlouhý ocas, silné hrabavé nohy, při chůzi pokládají drápy na stranu - chodí po „kotnících“ (srov. mravenečníci), dlouhý lepkavý červovitý jazyk (70 cm) v pochvě, bezzubí (myrmekovoríe), Jacobsonův orgán, zbytek mžurky, malý mozek, bez slepého střeva, jen 1 pár bradavek, řitní pachové žlázy, svalnatý žaludek vystlán rohovinou (*Manis*)

Carnivora - šelmy (286)
 a) Fissipedia - pozemní šelmy
 b) Pinipedia - ploutvonožci

Válcovitý čelistní kloub, trháky,
 kaninosektoriální komplex

Feliformia

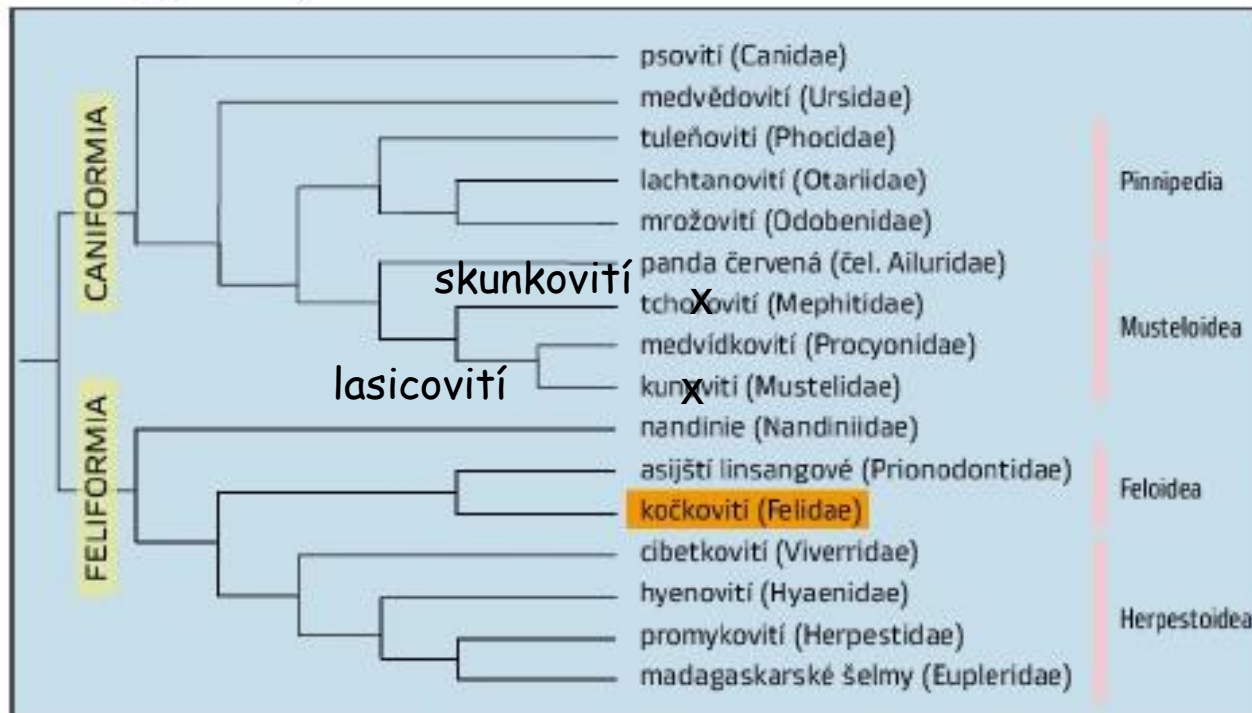
Caniformia

Bez bakula
 a bez M3

Prionodontidae -
 asijské linsangové
 Eupleridae -
 madagaskarské šelmy

Bakulum
 a M3

Systematics of Mustelid-Like Carnivores
 Jerry W. Dragoo and Rodney L. Honeycutt
 Journal of Mammalogy
 Vol. 78, No. 2 (May, 1997), pp. 426-443
 (article consists of 18 pages)

Převzato z Zrzavý a Robovský 2007

Zrzavý, J., Robovský J., 2007: Kočkovité šelmy, Vesmír 86: 566-567.

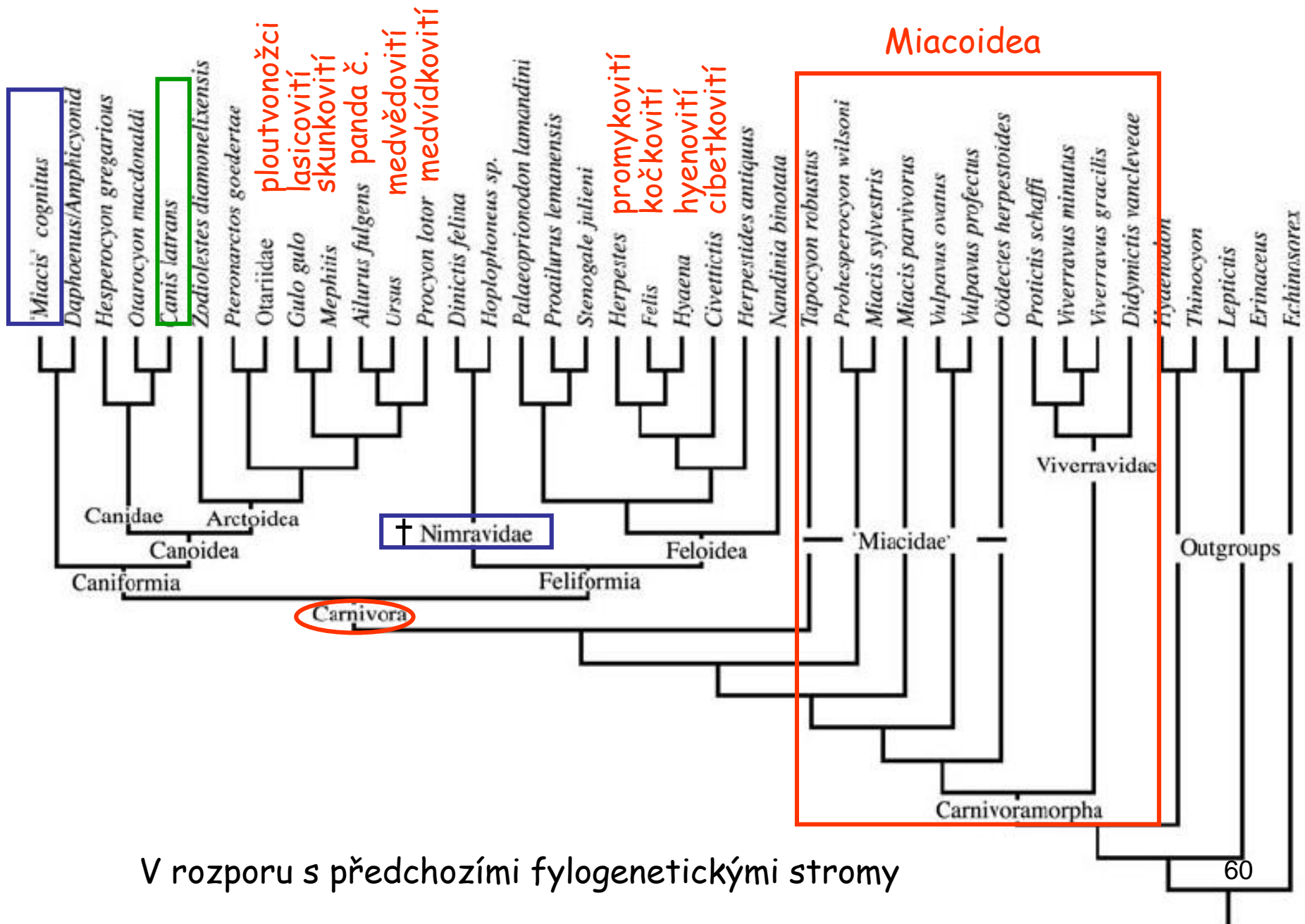
PHYLOGENY OF THE CARNIVORA: BASAL
RELATIONSHIPS AMONG THE
CARNIVORAMORPHANS, AND
ASSESSMENT OF THE POSITION OF
'MIIACOIDEA' RELATIVE TO CARNIVORA

Gina D. Wesley-Hunt*

Committee on Evolutionary Biology, The University of Chicago, 1025 E. 57th St., Chicago, IL 60637, USA
and Department of Geology, The Field Museum, 1400 S. Lake Shore Drive, Chicago, IL 60605, USA

John J. Flynn†

Department of Geology, The Field Museum, 1400 S. Lake Shore Drive, Chicago, IL 60605, USA

V rozporu s předchozími fylogenetickými stromy

Mamm. biol. 72 (2007) 5 · 257–282

Mammalian Biology

Zeitschrift für Säugetierkunde

www.elsevier.de/mambio

Review

Evolution and systematics of the feliform Carnivora

By Ewa Barycka

Museum and Institute of Zoology, Polish Academy of Sciences, Warszawa, Poland

Nimravidae (bazální taxon Feliformia)

Nimravus brachyops

Nandinia binotata - nandinie znamenáná, Afr, 1 druh, dříve cibetkovitá šelma

Feliformia

Felidae - kočkovití

Velké kočky

Pantherinae

Neofelis 2 druhy: levhart obláčkový, Diardův

Panthera 5 druhů: lev, tygr, levhart, jaguár, irbis

Malé kočky
Felinae

Pardofelis 3 druhy: kočka mramorovaná, bornejská, Temnickova

Caracal 3 druhy: karakal, serval, kočka zlatá

Leopardus 7 druhů, ocelot velký, margay, kočka pampová, horská, slaništní, tmavá, ocelot stromový

Lynx 4 druhy: rys červený, kanadský, ostrovid, pardálový

Acinonyx gepard

Puma 2 druhy: puma, jaguarundi

Otocolobus manul

Prionailurus 4 druhy: kočka cejlonská, plochočelá, rybářská, bengálská

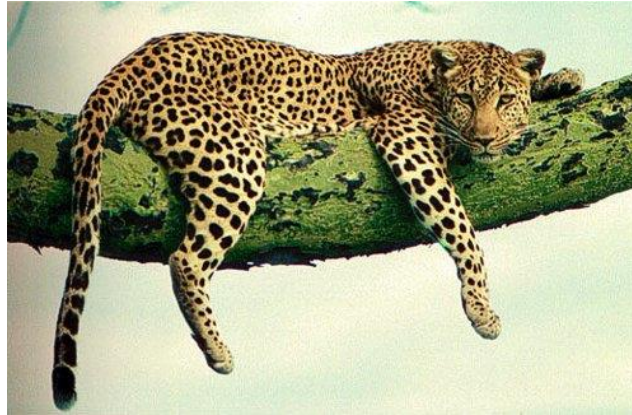
Felis 5 druhů: kočka bažinná, černonohá, pouštní, divoká, domácí

	Malé kočky	Velké kočky
velikost	menší	větší
zornice	svislá	kulatá
jazyk	kostěná	chrupavčitá
rhinarium	větší	menší

Velké kočky (Pantherinae)

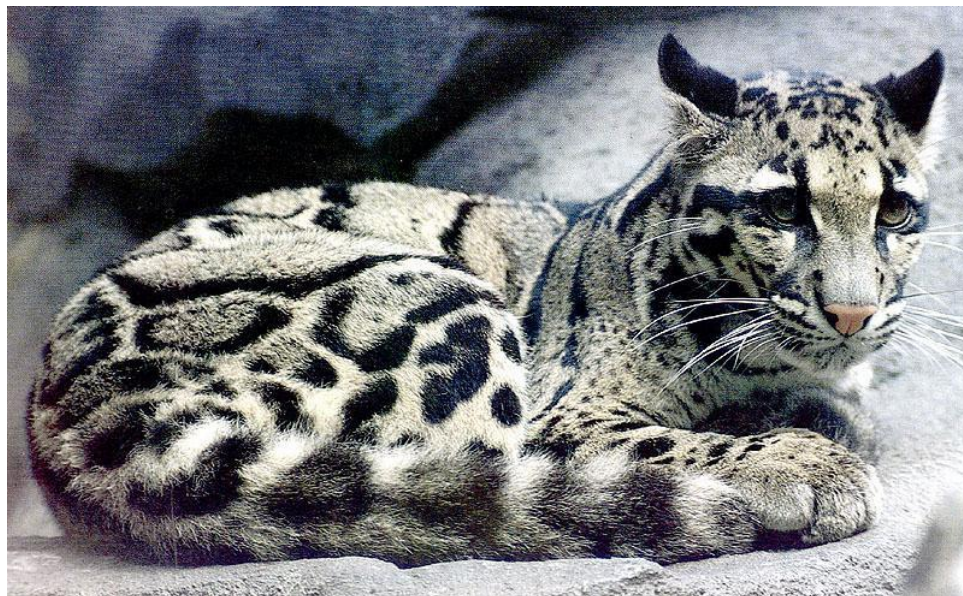
Panthera tigris - tygr

Panthera pardus
levhart skvrnitý

Panthera onca
jaguár americký

Neofelis - levhart obláčkový (JV Asie, džungle)

Panthera uncia
levhart sněžný - irbis⁶⁴
do 5000 m n.m., JV Asie

Malé kočky (Felinae)

Caracal caracal - karakal (Asie, Afrika)

karakulak = černé ucho

Leopardus pardalis - ocelot velký (subtrop a trop. Am)

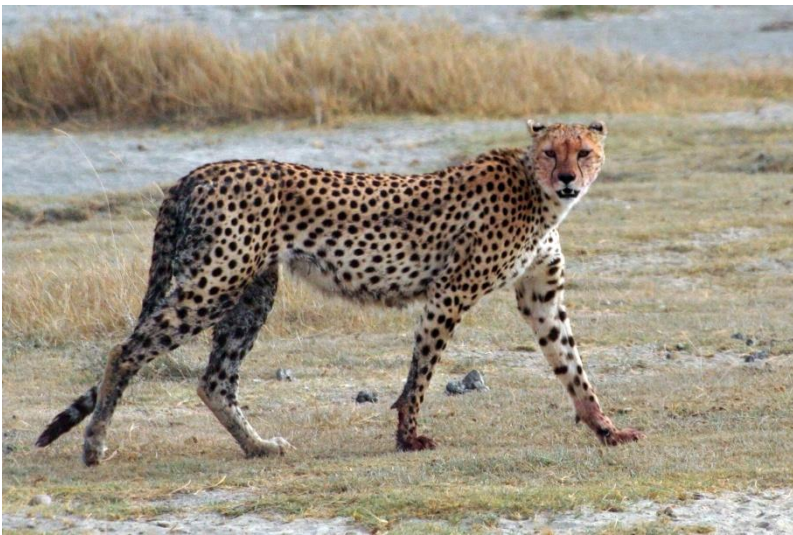

Leptailurus serval - serval stepní (Afrika)

Lynx lynx - rys ostrovid

Malé kočky (Felinae)

Acinonyx jubatus - gepard štíhlý

Puma concolor - puma americká

Felis silvestris - kočka divoká

Otocolobus manul - manul

„Viverridae“ - cibetkovití (asi 30 spp.)

Arctictis binturong - binturong

Arctogalidia trivirgata - ovíječ pruhovaný

Cibetky: *Civettictis civetta* - cibetka africká

Genetta genetta - ženetka tečkovaná

Viverra - cibetka

Fosy: *Cryptoprocta ferox* - fosa

Pucholové: *Diplogale hosei* - puchol hnědý

binturong (JV As)

fosa (Mdg)

ženetka tečkovaná (i Evr)

ovíječ pruhovaný

puchol hnědý

cibetka africká

Herpestidae - promykovití

Mangusta - více rodů

Promyka - více rodů

Herpestes ichneumon - promyka ichneumon

Suricata suricatta - surikata

Hyenidae - hyenovití

od spodního miocénu, vymřelé druhy připomínaly cibetky, rychlá evoluce; silný skus, noční smích

Parahyaena brunnea - hyena čabráková

Crocuta crocuta - hyena skvrnitá

Hyaena hyaena - hyena žíhaná

Caniformia

Canidae - psovití

Vznik v severní Americe v eocénu
(57-37 mil. let)

Canis lupus - vlk obecný

C. lupus lupus - vlk eurasijský

C. lupus tundrarum - vlk polární

C. lupus arctos - vlk arktický (Alj, Can)

C. lupus dingo - dingo

C. aureus - šakal obecný

C. simensis - vlček etiopský

C. latrans - kojot prérizní

Otocyon megalotis - pes ušatý

Lycaon pictus - pes hyenový

dingo

kojot

šakal

70

liška

Lycaon pictus - pes hyenový

Nyctereutes procyonoides - psík mývalovitý

Alopex lagopus - liška (pesec) polární

Vulpes vulpes - liška obecná

V. vulpes grucigera - liška evropská

Vulpes zerda - fenek

Speothos venaticus - pes pralesní

Chrysocyon brachyurus - pes hřívnatý

Ursidae - medvědovití

Ursus arctos - medvěd hnědý

U. arctos arctos - brtník

U. arctos syriacus - syrský

U. arctos beringianus - kamčatský

U. arctos pruinosus - tibetský

U. arctos middendorffi - kodiak

U. arctos horribilis - grizly

U. maritimus - medvěd lední

m. brtník

m. kamčatský

m. syrský

kodiak

grizly

Ursus americanus - baribal m. baribal

Ursus thibetanus - medvěd ušatý

Melursus ursinus - medvěd pyskatý

Tremarctos ornatus - medvěd brýlatý

Helarctos malayanus - medvěd malajský

m. malajský

m. pyskatý

Ailuropoda melanoleuca - panda velká

m. ušatý

m. brýlatý

Ailurus fulgens - panda červená

Memphitidae - skunkovití (12)

skunk pruhovaný

Procyonidae - medvídkovití

Procyon lotor - mýval severní

Bassariscus astutus - fret kočičí

Nasua nasua - nosál červený

Nasua narica - nosál bělohuby

Nasuella olivacea - nosál horský

Mustelidae - lasicovití (70 spp.)

KUNY:

Gulo - rosomák

Martes - kuna, sobol

Mustela - lasice, kolčava, hranostaj, tchoř,
kolonok, norek

Neovison vison - mink (norek americký)

JEZEVCÍ:

Meles meles - jezevec lesní

Gulo gulo - rosomák

VYDRY:

Lutra lutra
- vydra říční

Mustela sibirica - kolonok

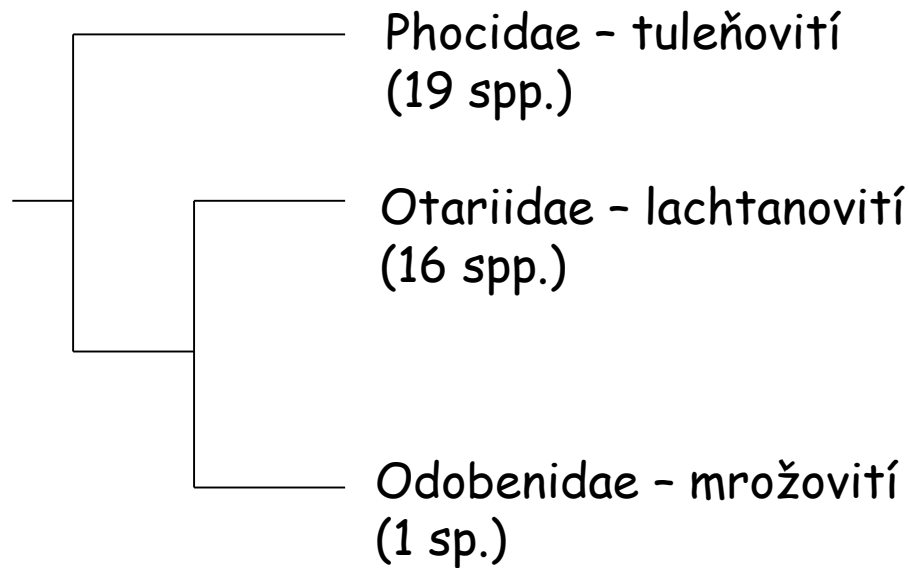
Martes zibellina - sobol

MEDOJEDI:
Mellivora capensis
medojed kapský

Pinnipedia - ploutvonožci - od stř. miocénu

úzké zvukovody bez ušních klapek, krátké a tupé prsní ploutve s chlupy a s drápy na prstech, zadní ploutve krátké blanité, pokryté chlupy, nelze je otočit dopředu

tenké ušní klapky na hlavě, ploutve bez srsti, dráčky patrné jen na 3 prstech, zadní ploutve lze je otočit dopředu pro chůzi po zemi

uzavíratelné zvukovody bez ušních klapek, 2 velké kly (až 1m), ploutve bez srsti, prsty v přední ploutvi stejně dlouhé, v zadní trojúhelníkovité ploutvi jsou 3 střední prsty delší než prsty krajní, zadní ploutev lze otočit dopředu

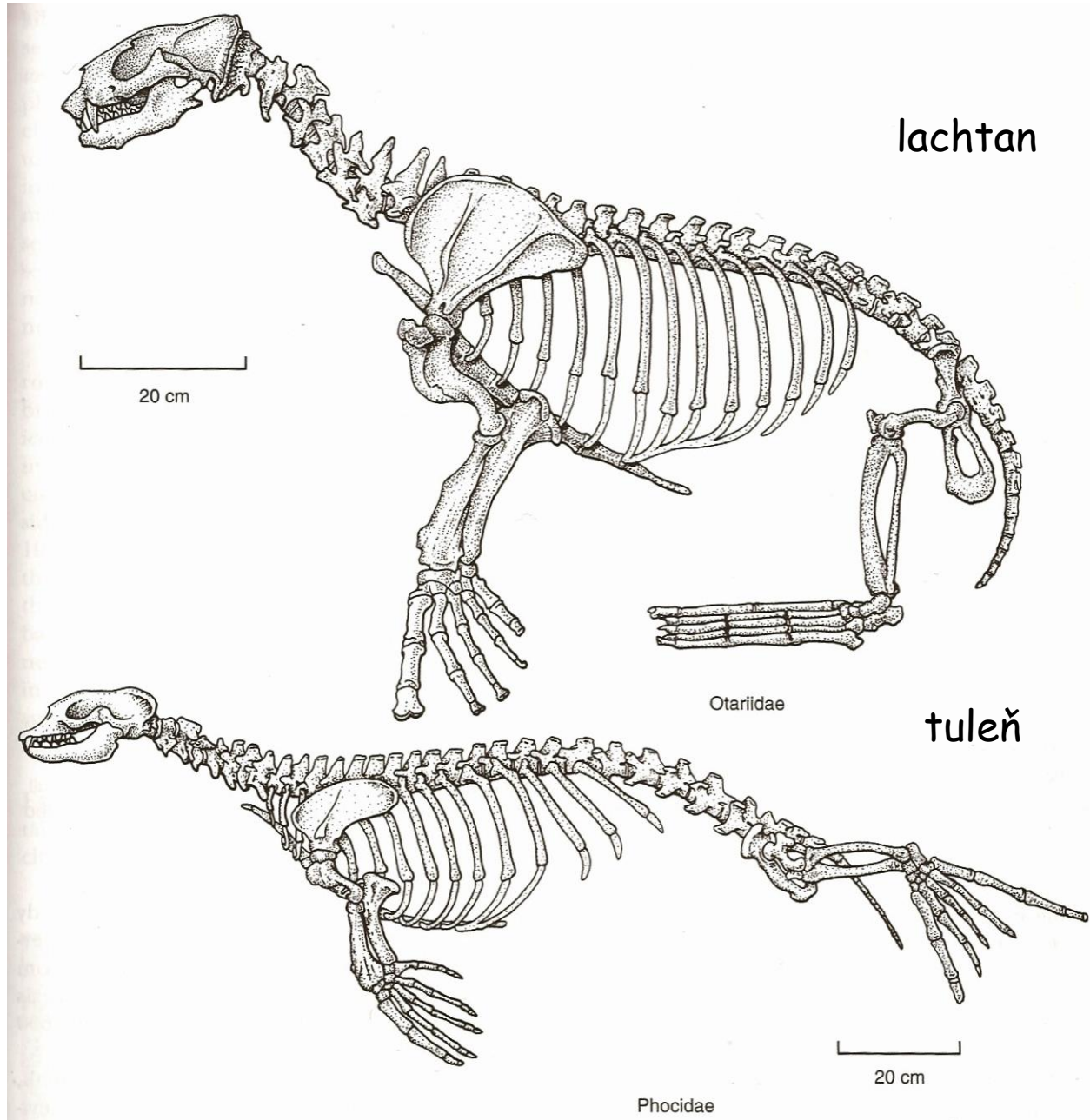
Phoca vitulina - tuleň obecný, 180 cm, 100 kg, válcovité tělo pokryto hustou krátkou srstí, zuby ICPM, dobrý zrak, hmatové vousy na horním pysku

Mirounga leonina - rypouš sloní, až 4-6m a 5t, samice jen 1t, samci s nafukovacím rypákem

Cystophora cristata - čepcol hřebenatý
tuleni krabožraví, tuleni šedí, tuleni praví

Otaria flavescens - lachtan hřívnatý (lvoun), 250 cm, až 300 kg

Odobenus rosmarus - mrož lední, až 450 cm, 2t

Phocidae - tuleňovití

rypouš sloní

čepcol hřebenatý

tuleň obecný

tuleň grónský (mládě)

Odobenidae - mrožovití

mrož lední (samec)

mrož lední (samice)

Otariidae - lachtanovití

lachtan hřívnatý

lachtan kalifornský

Summary (souhrn): Laurasiatheria: Eulipotyphla a Chiroptera

Erinaceomorpha (Erinaceidae)

- úplný jařmový oblouk
- horní stoličky kvadrátové, bunodontní
- dolní stoličky s vyvinutými trigonidy a talonidy
- chlupy modifikovány na ostré bodliny (u jeřků)

Soricomorpha (Soricidae)

- protáhlá úzká lebka
- chybí jařmové oblouky, bubínkové výdutě a postorbitální výběžky
- bubínková kost má tvar prstence
- dva kondyloidní výběžky tvoří dvojitý čelistní kloub
- velké kolíčkovité první řezáky směřující dopředu s 1 hlavním a s 1 malým sekundárním hrotem
- ostatní I, C a P (vyjma P4) s jedním hrotem
- horní stoličky dilambdodontní
- mléčné zuby vypadávají před narozením

Soricomorpha (Talpidae)

- malé oči, někdy překryté kůží
- krátké mohutné nohy
- dlaně otočeny dozadu, mohutné drápy
- sametová srst umožňující snadný pohyb v norách
- dlouhá lebka protažená v úzký rypáček, u vychucholů jako trubicovitý šnorchl
- úplný jařmový oblouk, bubínkové výdutě vytvořeny
- humerus širší než delší, clavícula krátká a široká
- dilambdodontní stoličky

Soricomorpha (Solenodontidae)

- dlouhý ohebný rypáček
- velká chodidla s drápyhorní stoličky
- dlouhý téměř holý ocas
- neúplný jařmový oblouk
- bez bubínkových výdutí
- rostrum vyztuženo os proboscidis
- druhý spodní řezák s hlubokou rýhou pro transport jedovatých slin

Chiroptera

- křídla umožňující aktivní let
- křídla kryta kůží, napjatou 4 prsty a připojenou k zadním tlapkám
- humerus a radius prodlouženy
- tlapka krátká a otočena o 90 až 180°
- uropatagium napíná ostruha

Kaloni

- obličej připomíná lišku nebo lemura
- velké oči
- jednoduchý nesespecializovaný čumák, bez výrustků, tragus chybí
- postorbitální výrustek vytvořen
- 1. a 2. prst křídla nese drápy

Summary (souhrn): Laurasiatheria

Chiroptera

- křídla umožňující aktivní let
- křídla kryta kůží, napjatou 4 prsty a připojenou k zadním tlapkám
- humerus a radius prodlouženy
- tlapka krátká a otočena o 90 až 180°
- uropatagium napíná ostruha

Kaloni

- obličej připomíná lišku nebo lemura
- velké oči
- jednoduchý nesespecializovaný čumák, bez výrustků, tragus chybí
- postorbitální výrustek vytvořen
- 1. a 2 prst křídla nese drápy

Ostatní letouni

- schopnost echolokace pomocí zvuků produkovaných hrtanem
- často malé oči
- tragus většinou vytvořen
- dráp nese jen 1. prst (palec)
- ostruha napíná uropatagium

Artiodactyla

- paraxonická končetiny (osa mezi 3. a 4. prstem)
- palec (1. prst) vždy chybí
- min. 2 prsty (3. a 4.)
- kosti kotníku v počtu redukovány, astragalus nese většinu váhy
- astragalus s dvojitou kladkou omezující pohyb do stran
- na femuru chybí 3. trochanter
- často přítomny rohy nebo parohy
- postorbitální sloupek nebo výběžek vytvořen
- stoličky bunodontní, ale častěji selenodontní
- vícedílný žaludek, mikrobiální fermentace

Cetacea

- kůže téměř bez chlupů a bez mazových žláz, tlustá vrstva podkožního tuku po celém těle
- Prodloužené rostrum, srostlé krční obratle
- chybí ušní boltec, zevní zvukovod uzavřen
- dorzální pozice nozder
- dlouhý svalnatý ocas s horizontální ocasní ploutví
- Ploutvovité přední končetiny nemají na prstech drápy nebo nehty
- chybí clavicula, loketní kloub a zápěstí nepohyblivé, chybí zadní končetiny, zbytek pánve není připojen k páteři

Perissodactyla

- mesaxonická končetina s osou procházející 3. prstem
- robustní trup a silná, prodloužená lebka s úplným chrupem
- prsty nesou kopyta, P a M hypsodontní (u spásačů),
- dermální rohy bez kostěného jádra
- žaludek jednoduchý, velké slepé střevo pro mikrobiální fermentaci

Summary (souhrn): Laurasiatheria

Pholidota

- rohovité šupiny pokrývají celou hřbetní stranu těla a ocasu
- konická lebka a štíhlé čelistní kosti
- bezzubí
- dlouhý červovitý jazyk napojený na mečovitý výběžek sternu
- ruka a noha s dlouhými zahnutými drápy

Carnivora

- velký horní P4 a dolní M1 tvoří trháky (redukovány u medvědů, mývalů a tuleňů)
- velké konické špičáky
- absence M3
- robustně stavěná lebka se silnými jařmy, mozkovna velká se švem frontoparietálním vpředu (korunovým)
- čelistní kloub: do jamky ve spánkové kosti (glenoid fossa) zapadá condylární výběžek mandibuly (p. articularis), omezující dorso-ventrální pohyblivost čelistí
- prominující sagitální hřeben
- turbinalia jsou relativně velká a komplexní
- v zápěstí srůstají scaphoidní a lunární kůstky
- jednoduchý žaludek

Caniformia

- bubínkové výdutě (auditory bullae) tvořeny jednou kostí a nejsou rozděleny nebo jen částečně na komůrky
- drápy nejsou zatažitelné
- baculum vytvořeno

Pinnipedia

- silná vrstva podkožního tuku, kůže někdy překryta srstí
- tělo adaptované na plavání
- prsty srostlé a překryté kůží do podoby ploutví
- oba páry končetin pádlovitého tvaru
- baculum není vytvořeno
- kratší rostrum, méně zubů, tesáky méně diferencované než u Caniformia
- ploutve redukovány nebo chybějící
- vibrisy
- P+M homodontní
- ocas krátký nebo chybí
- externí genitálie ukryty ve štěrbině nebo žlábků
- baculum vytvořeno

Feliformia

- bubínkové výdutě (auditory bullae) jsou dvoukomorové spojené septem a nejsou rozděleny nebo jen částečně na komůrky
- silné ostré drápy jsou úplně nebo částečně zatažitelné
- baculum není vytvořeno
- kratší rostrum, méně zubů, tesáky méně diferencované než u Caniformia